

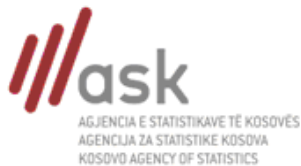
Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosova

Qeveria - Vlada - Government

Zyra e Kryeministrit - Ured Premijera - Office of the Prime Minister
Agjencia e Statistikave të Kosovës -
Agencija za Statistike Kosova - Kosovo Agency of Statistics

Seria 2: Statistikat e Bujqësisë dhe Mjedisit

Anketa e Ekonomive Bujqësore 2023

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosova
Qeveria - Vlada - Government
Zyra e Kryeministrit - Ured Premijera - Office of the Prime Minister *Agjencia e Statistikave të Kosovës -*
Agencija za Statistike Kosova - Kosovo Agency of Statistics

Seria 2: Statistikat e Bujqësisë dhe Mjedisit

Anketa e Ekonomive Bujqësore 2023

Prishtinë, 2024

Botues: Agjencioni i Statistikës së Kosovës (ASK)

Data e botimit: Qershor, 2024

© Agjencioni i Statistikës së Kosovës

Riprodhimi autorizohet nëse tregohet burimi.

Informata të shumta janë në dispozicion në internet,
ku mund të qaseni përmes ueb-faqes së ASK-së:

<http://ask.rks-gov.net>

Parathënie

Agjencia e Statistikave të Kosovës (ASK) realizon Anketën e Ekonomive Bujqësore (AEB) në baza vjetore, që nga vitit 2004. Ky është publikimi i nëntë i realizimit të AEB-së sipas metodologjisë së harmonizuar me metodologjinë e Eurostatit (pyetësi, udhëzuesi, definicionet), e cila mundëson krahasueshmërinë ndërkombëtare të të dhënave.

Qëllimi i kësaj ankete është që të sigurohen të dhëna statistikore për sektorin e bujqësisë në Kosovë. Rezultatet e Anketës së Ekonomive Bujqësore 2023, të prezantuara në këtë publikim, ofrojnë një burim të rëndësishëm të informatave mbi gjendjen e tanishme të bujqësisë në Kosovë (për periudhën referuese të anketës).

Në këtë publikim janë paraqitur rezultatet në formë përmbledhëse për shfrytëzimin e tokës bujqësore, kulturat bujqësore bimore (drithërat, bishtajoret, kulturat industriale, patatet, kulturat foragjere, perimet, pemët, vreshtat), prodhimtari bimore, blegtorinë dhe produktet blegtorale (qumështi, produktet e qumështit, mishi, vezët, mjalti etj), therja dhe shitja e kafshëve, inputet bujqësore (plehrat minerale, organike, pesticidet) dhe shpenzimet e fermës për periudhën referuese (31 Tetor 2022 -1 Nëntor 2023). Të dhënat e prezantuara janë kryesisht nga rezultatet e kësaj ankete, por ka edhe disa të dhëna nga burimet administrative (të dhënat e vreshtarisë) nga MBPZhR dhe nga Regjistrimi i Bujqësisë 2014.

Publikimi është i përgatitur nga:

Bajrush Qevani	-	Drejtor i Departamentit të Statistikave të Bujqësisë dhe Mjedisit,
Violeta Arifi-Gashi	-	Shefe e Divizionit të Statistikave të Bujqësisë,
Selami Zylfiu	-	Specialist i Statistikave të Blegtorisë,
Hasime Bytyqi	-	Specialiste e Statistikave të Kulturave Bujqësore Bimore,
Florid Bytyqi	-	Specialist i Statistikave të Blegtorisë,
Çlirimtare Vitija	-	Zyrtare e Statistikave të Kulturave Bujqësore Bimore,
Servete Muriqi	-	U.d. Shefe e Divizionit të Metodologjisë,

Sugjerimet, propozimet dhe vërejtjet, lidhur me këtë publikim, janë të mirëseardhura.

Falënderimet

ASK- ja falënderon të gjithë zyrtarët e tjerë të ASK-së, anketuesit dhe respondentët në terren për bashkëpunimin dhe kontributin e dhënë.

Prishtinë, 2024

U.d Kryeshef Ekzekutiv i ASK -së,
Z. Avni Kastrati

Lista e shkurtesave

AEB	-	Anketa e Ekonomive Bujqësore
ASK	-	Agjencia e Statistikave të Kosovës
EB	-	Ekonomi Bujqësore
BE	-	Bashkimi Evropian
AEShB	-	Anketa e Ekonomive Shtëpiake Bujqësore
MBPZhR	-	Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural
RB	-	Regjistrimi i Bujqësisë 2014
RrDhKF	-	Rrjeti i të Dhënave të Kontabilitetit të Fermave
CAPI	-	Computer-assisted personal interviewing - Intervistë me ndihmën e kompjuterit

Simbolet

:	-	Të dhënat nuk janë në dispozicion
0	-	Më pak se gjysma e njësisë së përdorur
-	-	Nuk aplikohet
Ha	-	Hektar
Ari	-	Ari
m ²	-	Metër katror
Kg	-	Kilogram
T	-	Ton
€	-	Euro
%	-	Përqindje
≥	-	Më e madhe ose e barabartë

Në tabelat ku janë rrumbullakuar shifrat, deri në shifrën e fundit më të afërt, mund të ketë mospërputhje të lehtë të shumave të prezantuara.

Përmbajtja

	Faqe
1. Objektivat, metodologjia dhe fushëveprimi i anketës	9
Tabela 1: Variablat dhe kriteri i përcaktimit të madhësisë së klasës të kulturat bujqësore bimore	10
Tabela 2: Numri i ekonomive bujqësore të zgjedhura në moster sipas madhësisë dhe rajoneve për kulturat bujqësore bimore.....	11
Tabela 3: Numri i ekonomive bujqësore të intervistuar sipas madhësisë së fermës dhe rajoneve për kulturat bujqësore bimore	11
Tabela 4: Variablat dhe kriteri i përcaktimit të madhësisë së klasës të blegtorisë	11
Tabela 5: Numri i ekonomive bujqësore të zgjedhura në mostër sipas madhësisë dhe rajoneve për sektorin e blegtorisë	12
Tabela 6: Numri i ekonomive bujqësore të intervistuar sipas madhësisë së fermës dhe rajoneve për blegtorinë	12
Tabela 7: Variablat dhe kriteri i përcaktimit të madhësisë së klasës për anketën ekonomike bujqësore.....	12
Tabela 8: Numri i ekonomive bujqësore të zgjedhura në mostër sipas madhësisë dhe rajoneve për anketën ekonomike bujqësore	13
Tabela 9: Numri i ekonomive bujqësore të intervistuar sipas madhësisë së fermës dhe rajoneve për ekonomike bujqësore.....	13
2. Shfrytëzimi i tokës bujqësore	17
Tabela 1.: Sipërfaqja e shfrytëzuar e tokës bujqësore	17
Tabela 2: Kulturat bujqësore në tokë të punueshme - ara, prodhimi dhe rendimenti.....	18
Tabela 3: Perime në tokë të punueshme - ara, sipërfaqja, prodhimi në fushë të hapur, serra, kopshte	21
Tabela 4: Sipërfaqja dhe prodhimi i perimeve në fushë të hapur, serra dhe kopshte	22
Tabela 5: Sipërfaqja dhe prodhimi me kulturave të dyta (pas korres së parë)	23
Tabela 6: Sipërfaqja e mbjellë me pemë, prodhimi dhe rendiment	23
Tabela 7: Sipërfaqja e mbjellë me vreshta, prodhimi dhe rendimenti.....	24
Tabela 8: Sipërfaqja e livadheve, kullosave dhe tokës së përbashkët , prodhimi dhe rendimenti	25
Tabela 9 : Sipërfaqja e ujitur	26
3. Blegtoria.....	27
Tabela 1: Fondi blegtoral (numri).....	27
Tabela 2: Numri i gjedheve sipas grup moshave, gjinisë dhe destinimit	28
Tabela 3 : Numri i gjedheve sipas grup moshave.....	28
Tabela 4: Numri i deleve sipas kategorive	31
Tabela 5: Numrit i dhive sipas kategorive	32
Tabela 6: Numri i derrave sipas peshës dhe destinimit	33
Tabela 7: Njëthundrakët.....	34

Tabela 8: Shpezë	34
Tabela 9: Koshere bletësh	35
Tabela 10 Prodhimi dhe shfrytëzimi i qumështit	36
Tabela 10.1. Prodhimi dhe shfrytëzimi i qumështit (vazhdim)	36
Tabela 11 Produktet e qumështit të përpunuara në EB dhe shfrytëzimi i tyre	38
Tabela 12 Kafshët e therura në EB dhe jashtë EB-së	40
Tabela 13 Prodhimi dhe shfrytëzimi i mishit dhe produkteve tjera blegtorale në EB.....	43
4. Inputet bujqësore	48
Tabela 1: Përdorimi i plehrave minerale në kulturat bujqësore	48
Tabela 2: Përdorimi i plehrave organike sipas grupit të kulturave bujqësore	48
Tabela 3: Sipërfaqja e shfrytëzuar e tokës bujqësore, në të cilën janë përdorur pesticidet	49
5. Shpenzimet e fermës	50
Tabela 1: Struktura e shpenzimeve në fermë	50

1. Objektivat, metodologjia dhe fushëveprimi i anketës

1.1. Objektivat dhe fushëveprimi i anketës

Objektivë e Anketës së Ekonomive Bujqësore 2023 është që të ofroj të dhëna mbi gjendjen e bujqësisë në Kosovë, shfrytëzimin e tokës bujqësore, kulturat bujqësore, blegtorinë dhe produktet blegtorale, imputet bujqësore (plehurat minerale, organike, pesticidet) dhe shpenzimet e fermës. Anketa synon që të ndihmoj në llogaritjen e nivelit të zhvillimit të sektorit të bujqësisë në Kosovë dhe të ofroj bazat për monitorimin e ardhshëm të trendëve në këtë sektor. Anketa e Ekonomive Bujqësore 2023 në teren është realizuar në 34 komunat e Republikës së Kosovës. Anketa nuk është realizuar në 4 komunat në veri të Republikës së Kosovës për arsye se Regjistrimi i Bujqësisë 2014 (RB) nuk është kryer në këtë pjesë dhe nuk kemi regjistër të ekonomive bujqësore nga RB 2014. Për katër komunat në veri ne kemi bërë një vlerësim duke u bazuar në të dhënat që i kemi pasur në dispozicion nga anketat e mëhershme në bujqësi në veçanti nga Anketa e Ekonomive Shtëpiake Bujqësore 2013 (AESHB). Prandaj rezultatet e prezantuara në këtë publikim janë reprezentative për tërë territorin e Republikës së Kosovës. Të dhënat janë paraqitur vetëm në nivel të Kosovës.

1.2. Korniza e Anketës së Ekonomive Bujqësore 2023

Si burim për dizajnimin e mostrës së Anketës së Ekonomive Bujqësore 2023 është shfrytëzuar Regjistrimi i Bujqësisë (RB) 2014. Regjistrimi i bujqësisë është kryer në nëntor 2014 në 34 komuna të Republikës së Kosovës. Edhe pse ishin bërë përgatitjet, Regjistrimi nuk ka mundur të kryhet në katër (4) komunat në veri të Kosovës (Mitrovicë e Veriut, Leposaviq, Zveçan dhe Zubin Potok), pasi që këto komuna refuzuan të marrin pjesë.

Prandaj, Regjistri i Ekonomive Bujqësore nga Regjistrimi i Bujqësisë 2014 përfshin vetëm Ekonomitë Bujqësore në 34 komuna të Republikës së Kosovës. Ky regjistër përmban të gjitha informacionet e nevojshme për dizajnimin e mostrës sipas standardeve të BE-së. Për përkufizimin e kornizës së mostrës është analizuar pragu – kufiri që është shfrytëzuar në Regjistrimin e Bujqësisë 2014. Analizat treguan se pragu i përdorur në RB 2014 mund të shërbejë edhe për qëllime të përkufizimit të kornizës së mostrës dhe nuk kishte nevojë për kritere shtesë.

Pragu

Në Regjistrimin e Bujqësisë 2014 janë përfshirë vetëm Ekonomitë Bujqësore, të cilat e kanë plotësuar të paktën një nga kriteret e mëposhtme dhe pragu i njëjte është aplikuar dhe tek AEB 2023:

1. Ekonomia punon 10 ari (1 000 m²) ose më shumë tokë bujqësore të shfrytëzuar për kultivimin e kulturave bujqësore;
2. Ekonomia prodhon perime, lule ose produkte të tjera bujqësore në serra për shitje;
3. Ekonomia mban një ose më shumë gjedhe ose kuaj;
4. Ekonomia mban të paktën 3 derra të rritur;
5. Ekonomia mban të paktën 4 krerë të rritur të deleve ose dhive dhe derrave së bashku;
6. Ekonomia mban të paktën 50 shpezë të rritura dhe lepuj femra së bashku;
7. Ekonomia mban të paktën 20 koshere bletësh;
8. Ekonomia prodhon kërpudha për shitje.

Agjencia e Statistikave të Kosovës gjate vitit 2021 ka bërë rritjen e madhësisë së mostrës së kësaj ankete me qëllim të rritjes së cilësisë së të dhënave dhe lehtësimit të grumbullimit të të dhënave. Gjithashtu dizajnimi i mostrës së kësaj ankete është bërë ndaras si tri anketa. Dizajnimi i mostrës është bërë veçmas për Kulturat Bujqësore Bimore, Blegtorin dhe Anketën Ekonomike Bujqësore. Madhësia e mostrës për anketën e Kulturave Bujqësore Bimore ishte 6000 EB. Madhësia e mostrës për anketën e Blegtorisë ishte 3000 EB, ndërsa madhësia e mostrës për anketën Ekonomike Bujqësore ishte 800 EB. Disa EB kane qenë të përzgjedhura në të tri anketat e disa vetëm në dy anketa. Si përfundim madhësia e mostrës është 9800 EB.

1.3. Përcaktimi i dizajnit të mostrës për Kulturat Bujqësore Bimore

Për kulturat bujqësore bimore pasi janë bërë disa vlerësime si dhe llogaritje e gabimeve te mostrës për shumicën e variablave është vendosur të jetë 6000 ekonomi bujqësore. Dizajni i mostrës një fazore, ndërsa variablat që janë përdorur për krijimin e stratave janë Regjioni (7 regjione) si dhe numri i klasave (4 klasa), gjithsej 28 strata.

Madhësitë e klasave

Ekonomitë Bujqësore (EB) janë ndarë në katër (4) kategori, sipas madhësisë së klasave. EB-të e madhësisë 1 janë EB-të më të mëdha, ndërsa ato të madhësisë 2, 3 dhe 4 janë EB-të më të vogla. Tabelat në vijim paraqesin se cilat variabla janë marrë si bazë për definimin dhe përcaktimin e madhësisë së klasave.

Tab. 1: Variablat dhe kriteri i përcaktimit të madhësisë së klasës te kulturat bujqësore bimore

Variablat	Kriteri i përcaktimit të madhësisë së klasës		
	Madhësia e klasës 1	Madhësia e klasës 2	Madhësia e klasës 3
Toka e shfrytëzueshme bujqësore	≥ 2000 ari	≥ 1000 ari	≥ 200 ari
Toka e punueshme (arat)	≥ 1000 ari	≥ 500 ari	≥ 200 ari
Drithëra kokërr	≥ 850 ari	≥ 250 ari	≥ 120 ari
Bishtajore kokërr	≥ 150 ari	≥ 100 ari	≥ 20 ari
Bimë industriale	≥ 200 ari	≥ 100 ari	≥ 50 ari
Patate	≥ 800 ari	≥ 200 ari	≥ 50 ari
Vreshta	≥ 500 ari	≥ 100 ari	≥ 50 ari
Kultura të tjera rrënjore	≥ 300 ari	≥ 150 ari	≥ 50 ari
Pemishte	≥ 500 ari	≥ 100 ari	≥ 30 ari
Serra	≥ 100 m ²	≥ 50 m ²	≥ 20 m ²
Kulturave të përziera	≥ 300 ari	≥ 100 ari	≥ 50 ari
Pemët manore	≥ 100 ari	≥ 50 ari	≥ 20 ari
Lakra	≥ 250 ari	≥ 50 ari	≥ 20 ari
Speci	≥ 250 ari	≥ 100 ari	≥ 50 ari
Qepa	≥ 120 ari	≥ 50 ari	≥ 20 ari
Shalqiri dhe pjeperi	≥ 150 ari	≥ 50 ari	≥ 20 ari

Alokimi: Shpërndarja optimale është bërë duke përdorur tokën e shfrytëzuar bujqësore (TSHB) si ndryshore (variabel) ndihmëse për përcaktimin e numrit të ekonomive të përzgjedhura.

Tab. 2: Numri i ekonomive bujqësore të zgjedhura në moster sipas madhësisë dhe rajoneve për kulturat bujqësore bimore

Madhësia e Ekonomive Bujqësore	Prishtine	Mitrovice	Peje	Prizren	Ferizaj	Gjilan	Gjakove	Gjithsej
1	824	478	383	380	211	256	402	2934
2	266	126	143	116	79	129	180	1039
3	246	112	151	145	100	111	166	1031
4	234	110	116	203	126	102	105	996
Gjithsej	1570	826	793	844	516	598	853	6000

Tab. 3: Numri i ekonomive bujqësore të intervistuar sipas madhësisë së fermës dhe rajoneve për kulturat bujqësore bimore

Madhësia e Ekonomive Bujqësore	Prishtine	Mitrovice	Peje	Prizren	Ferizaj	Gjilan	Gjakove	Gjithsej
1	507	347	246	290	141	185	282	1998
2	190	75	97	84	61	83	141	731
3	177	70	90	101	56	70	112	676
4	160	62	61	126	62	55	70	596
Gjithsej	1034	554	494	601	320	393	605	4001

1.4. Përcaktimi i dizajnit të mostrës për Blegtori

Për anketën e blegtorisë janë përzgjedhur 3000 ekonomi bujqësore. Dizajni i mostrës një fazore, ndërsa variablat që janë përdorur për krijimin e stratave janë Regjioni (7 regjione) si dhe numri i klasave (4 klasa), gjithsej 28 strata.

Tab. 4: Variablat dhe kriteri i përcaktimit të madhësisë së klasës te blegtoria

Variablat	Kriteri i përcaktimit të madhësisë së klasës		
	Madhësia e klasës 1	Madhësia e klasës 2	Madhësia e klasës 3
Gjedhe	≥ 35 krer	≥ 20 krer	≥ 8 krer
Dele dhe Dhi	≥ 180 krer	≥ 50 krer	≥ 10 krer
Dele të mbarësuara dhe Dhi të mbarësuara	≥ 150 krer	≥ 50 krer	≥ 10 krer
Derra	≥ 30 krer	≥ 15 krer	≥ 8 krer
Shpezë	≥ 1000 krer	≥ 500 krer	≥ 250 krer
Pula (Brojler,zogj për majmeri)	≥ 500 krer	≥ 100 krer	≥ 50 krer
Koshere bletësh	≥ 100 koshere	≥ 50 koshere	≥ 20 koshere

Alokimi: Alokimi - Shpërndarja optimale është bërë duke përdorur Njësinë blegtoriale (NjB/LSU) si ndryshore (variabel) ndihmëse për përcaktimin e numrit të ekonomive të përzgjedhura.

Tab. 5: Numri i ekonomive bujqësore të zgjedhura ne mostër sipas madhësisë dhe rajoneve për sektorin e blegtorisë

Madhësia e Ekonomive Bujqësore	Prishtine	Mitrovica	Peje	Prizren	Ferizaj	Gjilan	Gjakove	Gjithsej
1	239	144	177	228	105	181	170	1244
2	38	17	26	25	13	24	21	164
3	61	28	44	36	21	35	37	262
4	318	161	163	234	142	142	170	1330
Gjithsej	656	350	410	523	281	382	398	3000

Tab. 6: Numri i ekonomive bujqësore të intervistuarra sipas madhësisë së fermës dhe rajoneve për blegtorin

Madhësia e Ekonomive Bujqësore	Prishtine	Mitrovica	Peje	Prizren	Ferizaj	Gjilan	Gjakove	Gjithsej
1	138	74	94	145	65	121	103	740
2	21	13	11	17	6	15	15	98
3	35	17	30	25	14	20	24	165
4	174	68	89	118	44	72	80	645
Gjithsej	368	172	224	305	129	228	222	1648

1.5. Përcaktimi i dizajnit të mostrës për Anketen Ekonomike Bujqësore

Dizajni i mostrës për anketën ekonomike bujqësore është bazuar 7 regjione, tipet e fermave (2 tipe) dhe madhësia e klasave (4 klasa). Madhësia e mostrës për anketen ekonomike bujqësore ishte 800 EB (50% janë selektuar nga madhësia e klasës 1 dhe 50 % nga madhësia e klasës 2 dhe 3).

Tab. 7: Variablat dhe kriteri i përcaktimit të madhësisë së klasës për anketën ekonomike bujqësore

Variablat	Kriteri i përcaktimit të madhësisë së klasës		
	Madhësia e klasës 1	Madhësia e klasës 2	Madhësia e klasës 3
Toka e shfrytëzueshme bujqësore	≥ 2000 ari	≥ 1000 ari	≥ 200 ari
Gjedhe	≥ 35 krer	≥ 20 krer	≥ 8 krer
Dele dhe Dhi	≥ 180 krer	≥ 50 krer	≥ 10 krer
Dele të mbarësuara dhe Dhi të mbarësuara	≥ 150 krer	≥ 50 krer	≥ 10 krer
Derra	≥ 30 krer	≥ 15 krer	≥ 8 krer
Shpezë	≥ 1000 krer	≥ 500 krer	≥ 250 krer
Toka e punueshme (arat)	≥ 1000 ari	≥ 500 ari	≥ 200 ari
Drithëra kokërr	≥ 850 ari	≥ 250 ari	≥ 120 ari
Bishtajore kokërr	≥ 150 ari	≥ 100 ari	≥ 20 ari
Bimë industriale	≥ 200 ari	≥ 100 ari	≥ 50 ari
Patate	≥ 800 ari	≥ 200 ari	≥ 50 ari
Vreshta	≥ 500 ari	≥ 100 ari	≥ 50 ari
Kultura të tjera rrënjore	≥ 300 ari	≥ 150 ari	≥ 50 ari
Pemishte	≥ 500 ari	≥ 100 ari	≥ 30 ari
Serra	≥ 100 m ²	≥ 50 m ²	≥ 20 m ²
Koshere bletësh	≥ 100 koshere	≥ 50 koshere	≥ 20 koshere
Kulturave të përziera	≥ 300 ari	≥ 100 ari	≥ 50 ari
Pemët manore	≥ 100 ari	≥ 50 ari	≥ 20 ari
Lakra	≥ 250 ari	≥ 50 ari	≥ 20 ari
Speci	≥ 250 ari	≥ 100 ari	≥ 50 ari
Qepa	≥ 120 ari	≥ 50 ari	≥ 20 ari
Shalqiri dhe pjepr	≥ 150 ari	≥ 50 ari	≥ 20 ari

Tipet (llojet) e fermave

Po ashtu janë marrë në konsideratë dy tipe të EB për stratifikim:

Tipi 1 - EB që mund të konsiderohen si "Ekonomi Blegtorale" sipas kategorive kryesore të blegtorisë. Kriteret në vijim të përdorura për EB të tipit 1 janë: gjedhe ≥ 1 ose dele ≥ 4 ose dhi ≥ 4 ose pulave ≥ 50 .

-Tipi 2 - Të gjitha EB e tjera përbëjnë tipin e dytë

-Alokimi: Shpërndarja optimale është bërë duke marrë për bazë TSHB si ndryshore (variabel) ndihmëse për përcaktimin e numrit të ekonomive të përzgjedhura.

Tab. 8: Numri i ekonomive bujqësore të zgjedhura ne mostër sipas madhësisë dhe rajoneve për anketën ekonomike bujqësore

Madhësia e Ekonomive Bujqësore	Prishtine	Mitrovica	Peje	Prizren	Ferizaj	Gjilan	Gjakove	Gjithsej
1	101	67	59	40	33	29	71	400
2	51	25	28	23	16	25	31	199
3	48	22	30	29	20	21	31	201
Gjithsej	200	114	117	92	69	75	133	800

Tab. 9: Numri i ekonomive bujqësore të intervistuar sipas madhësisë së fermës dhe rajoneve për ekonomike bujqësore

Madhësia e Ekonomive Bujqësore	Prishtine	Mitrovica	Peje	Prizren	Ferizaj	Gjilan	Gjakove	Gjithsej
1	60	51	39	24	24	22	44	264
2	36	17	20	12	11	16	16	128
3	29	10	19	14	17	16	23	128
Gjithsej	125	78	78	50	52	54	83	520

1.6. Definicionet

Anketa është kryer duke përdorur këto definicione :

Ekonomia Bujqësore është një njësi e pavarur teknike dhe ekonomike e prodhimit, ku (1) ekonomia familjare ose (2) subjekti juridik kryen (3) veprimtarinë bujqësore si aktivitet kryesor ose dytësor, nën një menaxhim të vetëm dhe ku i përdorin mjetet e përbashkëta të prodhimit (tokën, blegtorinë, pajisjet, ndërtesat, etj.).

(1) Ekonomia Familjare - nënkupton individin, bashkësinë familjare ose bashkësinë tjetër të personave (individëve), të cilët jetojnë së bashku dhe janë të vendosur plotësisht ose pjesërisht në një ekonomi familjare, si dhe furnizohen me gjëra ushqimore e gjëra të tjera të mundshme elementare për jetesë. Anëtarët e këtij grupi mund t'i bashkohen të ardhurat e tyre në një masë më të madhe ose më të vogël.

Ekonomi Familjare Bujqësore - është një familje ose komunitet i njerëzve, ku anëtarët e saj janë të angazhuar në prodhimtari bujqësore si aktivitet të tyre kryesor ose dytësor, që kanë një menaxhim të vetëm, duke përdorur mjetet e përbashkëta të prodhimit, të tilla si: tokën, makinat, ndërtesat, etj. Ekonomia Familjare Bujqësore mund të prodhojë produkte bujqësore për shitje, për konsum vetanak ose për të dyja.

(2) Subjektet Juridike - janë kooperativat bujqësore, bizneset individuale dhe format e tjera organizative me statusin e subjektit juridik, që janë regjistruar se kanë prodhimtari bujqësore si aktivitet të tyre kryesor; si dhe ndërmarrjet, institucionet dhe subjektet e tjera juridike, që janë regjistruar në një aktivitet tjetër, e të cilat kanë degë organizative ose pjesë të tjera organizative, ku kryhet prodhimi bujqësor.

(3) Prodhimtaria bujqësore nënkupton:

- Kultivimin e kulturave bujqësore (drithëra, patate, bishtajore të thara me kokërr, kultura industriale, bimë foragjere, perime, lule, bimë dekorative, farëra, fidane, pemë, rrush, kërpudha, etj.);
- Rritjen e bagëtisë, shpezëve dhe kafshëve të tjera (gjedhe, dele, dhi, derra, kuaj, gomarë, mushka, pula, bletë, lepuj, etj.); dhe
- Prodhimin e verës nga rrushi i prodhuar në Ekonominë Bujqësore.

Sipërfaqja e shfrytëzuar e tokës bujqësore - i referohet sipërfaqes së përgjithshme të tokës së punueshme - arat, livadhet dhe kullosat, kulturat shumëvjeçare dhe kopshtet e përdorura nga EB-ja, pavarësisht nga lloji i zotërimit.

Toka e punueshme - ara - është sipërfaqja e tokës, e cila është kultivuar rregullisht me kultura të ndryshme bujqësore, ose është mbjellë me një renditje të caktuar të kulturave (sistemi i qarkullimit të kulturave). Sipërfaqja e tokës së punueshme e shfrytëzuar i referohet sipërfaqes kryesore gjatë vitit bujqësor. Normalisht, kulturat bimore ndryshojnë çdo vit, por ato po ashtu mund të jenë edhe shumëvjeçare. Për ta dalluar tokën e punueshme nga livadhet dhe kullosat është përdorur pragu pesëvjeçar. Kjo do të thotë se në qoftë se një parcelë e tokës është shfrytëzuar për të njëjtën kulturë për pesë vjet ose më shumë, pa largimin e kulturës bimore ose krijimin e një të reje, ajo nuk konsiderohet më si tokë me qarkullim bimor. Toka e punueshme përfshin drithërat, bishtajoret, bimët industriale, patatet, bimët foragjere, lulet dhe bimët dekorative, farërat dhe fidanët, perimet dhe kulturat e tjera të tokës së punueshme. Toka e punueshme gjithashtu përfshin edhe tokën djerrinë.

Tokë djerrinë – i referohet gjithë tokës së punueshme (arat) të përfshirë në qarkullim bimor, pavarësisht nëse punohet ose jo, por pa ndonjë qëllim për të prodhuar të korra gjatë vitit bujqësor. Karakteristikë themelore e tokës djerrinë është se ajo lihet një vit për qëllime ripërtëritjeje, normalisht gjatë gjithë vitit bujqësor. Toka djerrinë mund të jetë:

1. Tokë e zhveshur, në përgjithësi pa bimë,
2. Tokë me zhvillim të natyrshëm spontan, që mund të përdoret si ushqim për blegtorinë ose të plugohet,
3. Tokë e mbjellë ekskluzivisht për plehërim të gjelbër.

Përfshihen të gjitha sipërfaqet e tokës së punueshme, që mbahen në kushte të mira bujqësore dhe mjedisore, pa marrë parasysh nëse janë ose jo pjesë e qarkullimit bimor.

Përrjashtohen, nëse këto sipërfaqe janë lënë jashtë prodhimit për më shumë se pesë vjet.

Kopshti - është sipërfaqja e tokës për kultivimin e kulturave bujqësore, e dedikuar vetëm për konsum familjar (përrjashtojnë kultivimin e produkteve bujqësore për ushqim të kafshëve, p.sh. kungujt, misri për ushqimin e kafshëve, që kultivohen në kopsht, etj.), zakonisht e ndarë nga pjesa tjetër e tokës bujqësore.

Prodhimtari bimore - është konsideruar kultivimi i kulturave bujqësore (drithërat kokërr, bishtajoret kokërr (përfshirë bishtajoret për farë), kulturat industriale, patatet, kulturat e përziera, kulturat foragjere, rrënjoret, lakrat foragjere dhe kungujt, lulet dhe bimët dekorative, farërat dhe fidanet, perimet, pemët, vreshtat dhe kërpudhat.

Në mbajtjen e kafshëve - është konsideruar mbajtja e bagëtive, shpezëve dhe kafshëve të tjera (dhi, dele, derra, kuaj, gomarë, mushka, shpezë, bletët, lepujt, etj.). Në mbajtjen e kafshëve nuk konsiderohet mbajtja e peshkut dhe peshkimi.

Sipërfaqja e korrur - është sipërfaqja, në të cilën kulturat bujqësore janë korrur dhe është marrë prodhimi. Sipërfaqja e korrur mund të jetë më e vogël se sipërfaqja e mbjellë, në ato sipërfaqe ku kultura është dëmtuar.

Gjithsej prodhimi - është prodhimi, që është marrë në fund të korrjes/vjeljes, ose prodhimi që është ruajtur dhe pakësuar (dëmtuar) në sasi para korrjes, gjatë korrjes, transportit, etj. Prodhimi është i shprehur në kilogram – kg.

Kulturat shumëvjeçare – kultura, që nuk kultivohen në qarkullim bimor (rrotacion), përveç livadheve dhe kullosave, të cilat zënë tokën për një periudhë të gjatë dhe prodhimtarinë e kulturave gjatë disa viteve. Kulturat kryesore janë hardhitë e rrushit, pemët, shkurret dhe manoret shumëvjeçare për prodhimin e frutave, përveç dredhëzës. Pemishtet janë sipërfaqe bujqësore me pemë frutore, me distancë të caktuara ndërmjet rreshtave dhe ndërmjet trupave të pemëve.

Plantacionet e pemëve - janë sipërfaqe me pemë frutore, të mbjella në rreshta dhe me një distancë të caktuar ndërmjet rreshtave, që mundësojnë përdorimin e makinave dhe pajisjeve bujqësore, ku ndërmerren masat agroteknike.

Pemishtet ekstensive - janë sipërfaqe me pemë, gjysmë-intensive ose ekstensive të destinuara kryesisht për vetë-konsum. Këtu përfshihen pemët (trupat e shpërndarë) të vendosura në oborr, në ara, rreth gardhiqeve, afër rrugëve, në kopshte, etj. Sipërfaqja e pemishteve ekstensive (trupave të shpërndarë) është përfshirë vetëm në qoftë se kjo sipërfaqe nuk është e përfshirë te livadhet ose te ndonjë kategori tjetër e tokës.

Plantacionet e vreshtave - janë sipërfaqe me hardhi rrushi, me një distancë të caktuar ndërmjet rreshtave dhe ndërmjet hardhive, që mundësojnë përdorimin e makinave dhe pajisjeve bujqësore, si dhe aplikimin e masave agroteknike.

Vreshtat - janë sipërfaqe të tokës të kultivuara me hardhi të rrushit, të destinuara për prodhimin e rrushit.

Fidanishtet - janë sipërfaqe të tokës me bimë të reja – fidanë. Këtu janë përfshirë fidanishtet me fidanët e pemëve frutore, fidanët e hardhisë së rrushit, të bimëve dekorative dhe fidanishtet e fidanëve të pemëve pyjore.

Janë përfshirë fidanishtet, që prodhojnë fidanë pyjorë për shitje, qofshin brenda ose jashtë tokës pyjore, si dhe fidanishtet jokomerciale të fidanëve pyjorë, që prodhohen për nevojat e vetë EB-së, nëse fidanët janë rritur jashtë tokës pyjore. Fidanishtet për nevojat e vetë EB-së, që janë të rritura brenda tokës pyjore janë të përfshira në kategorinë e tokës pyjore.

Livadhet - janë toka të përdorura (për pesë vjet ose më shumë) për kultivimin e barojave të ndryshme, nëpërmjet kultivimit (mbjelljes) ose në mënyrë natyrale (vetë-mbjelljes) dhe nuk janë përfshirë në qarkullimin e kulturave në Ekonominë Bujqësore. Livadhet përdoren për kositje për sanë, ose për kullotje. Këtu përfshihen të gjitha sipërfaqet e livadheve të shfrytëzuara gjatë vitit referues.

Kullotat - janë sipërfaqet e tokave të përdorur për kullotjen e bagëtisë. Bëjnë pjesë vetëm sipërfaqet e kullotave, që janë përdorur për kullotjen e bagëtive, të paktën një herë gjatë vitit.

Toka e përbashkët - është toka, që nuk i takon drejtpërsëdrejti EB-së, por që në të aplikohen të drejtat e përbashkëta. Ajo mund të përbëhet nga kullotat, livadhet ose toka tjetër.

Në përgjithësi, toka e përbashkët është toka e shfrytëzuar bujqësore në pronësi të një autoriteti publik (shtetëror, komunal) mbi të cilën një person mund t'i ushtrojë të drejtat e përbashkëta. Këto të drejta ushtrohen në përgjithësi në mënyrë të përbashkët me të tjerët.

Periudhat referuese

- Periudha referuese për shfrytëzimin e tokës është viti i bujqësor (31 tetor 2022 – 1 nëntor 2023).
- Periudha referuese për numrin e kafshëve shpezëve dhe bletëve është 1 nëntori 2023, ndërsa për produktet blegtorale, therjet e kafshëve dhe shpezëve, shitjet e kafshëve, shpezëve dhe bletëve është viti bujqësor (31 tetor 2022 – 1 nëntor 2023).

1.7. Procedura në terren

Metoda e grumbullimit e të dhënave është realizuar duke përdorur metodën CAPI (Computer-assisted personal interviewing - Intervistë me ndihmën e kompjuterit), përdorim të tabletit dhe aplikacioni elektronik për grumbullimin e të dhënave i cili është dizajnuar me "survey solution", intervista është kryer ballë për ballë anketues – fermer/e sipas pyetësorit (Aneks 1).

Anketa është kryer nga anketuesit e angazhuar përmes marrëveshjes së bashkëpunimit në mes të ASK-së me Agjencin e Punësimit të Republikës së Kosovës (ARPK). Anketuesit paraprakisht janë trajnuar për plotësimin e pyetësorit dhe për realizimin e anketës. Trajnimi ka zgjatur dy ditë dhe anketuesit janë ndihmuar në vazhdimësi gjatë fazës së grumbullimit të të dhënave.

Menaxhimi dhe kontrollimi i të dhënave është kryer në dy nivele: (i) kontrollimi dhe monitorimi gjatë grumbullimit të dhënave në teren nga mbikëqyrësit; dhe (ii) kontrollimi logjik dhe përpunimi i të dhënave nga personeli i Departamentit të Statistikave të Bujqësisë dhe Mjedisit në zyrën qendrore të ASK-së.

2. Shfrytëzimi i tokës bujqësore

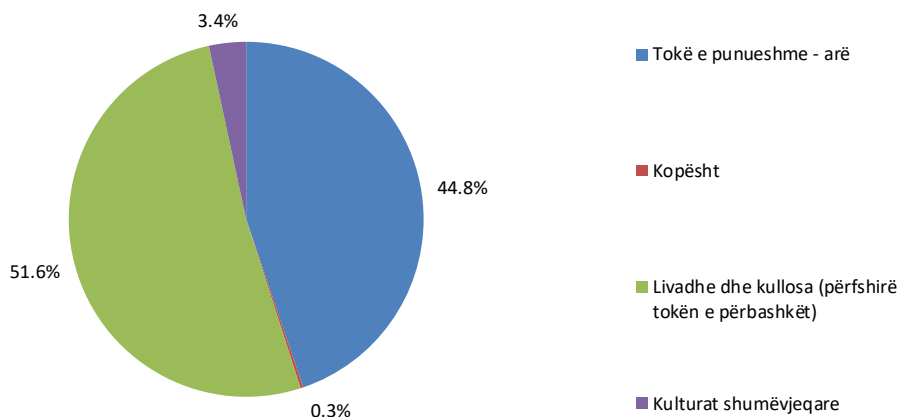
Në këtë kapitull janë paraqitur të dhënat: për tokën bujqësore, sipas kategorive të shfrytëzimit: tokë e punueshme - ara, livadhe dhe kullosa (përfshirë tokën e përbashkët), kulturat shumëvjeçare¹ dhe kopshtet e përdorura nga EB-ja, pavarësisht nga lloji i zotërimit. Nuk janë përfshirë të dhënat për tokën pyjore, tokën bujqësore të pa përdorur dhe tokën jo bujqësore.

Tab. 1: Sipërfaqja e shfrytëzuar e tokës bujqësore

Shfrytëzimi i tokës bujqësore	Sipërfaqja (ha)
Tokë e punueshme - ara	188 435.41
- Nga e cila me perime në fushë të hapur (kulturë e parë)	8 472.29
- Nga e cila me perime në serra (kulturë e parë)	685.13
Kopsht	1 062.39
Plantacione të pemëve	10 617.85
Plantacione të vreshtave ²	3 432.49
Fidanishte	160.52
Livadhe dhe kullosa (përfshirë tokën e përbashkët)	216 979.55
Gjithsej sipërfaqja e shfrytëzuar e tokës bujqësore	420 688.21

Sipas të dhënave gjithsej sipërfaqja e shfrytëzuar e tokës bujqësore ishte 420 688,21 hektarë, pjesa më e madhe i përket livadheve dhe kullosave (përfshirë tokën e përbashkët) 216 979,55 ha ose (51,6 %), ndërsa tokë e punueshme – ara 188 435,41 ha ose (44,8 %), nga të cilat perime në fushë të hapur dhe perimet në serra janë përfshirë në këtë kategori të tokës.

Fig. 1: Struktura e sipërfaqes së shfrytëzuar e tokës bujqësor

¹ Në kulturat shumëvjeçare janë përfshirë këto kategori: plantacionet e pemëve, plantacionet e vreshtave dhe fidanishtet.

² Burim i të dhënave për plantacionet e vreshtave është MBPZHR.

2.1 Prodhimtaria bujqësore

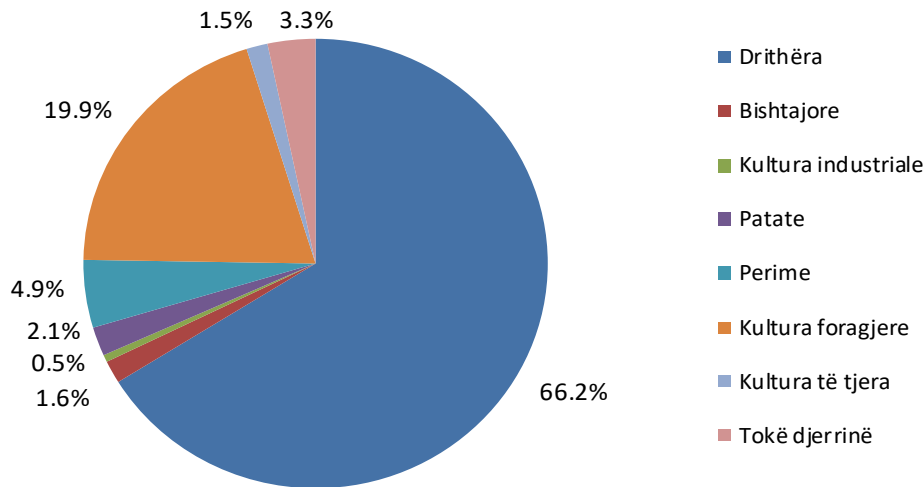
Me këtë anketë janë mbledhur të dhëna mbi sipërfaqet e tokës bujqësore, sipas kategorive të shfrytëzimit, sipërfaqes së mbjellë (në hektarë), prodhimit (në ton) dhe rendimentit (ton për hektar).

Toka e punueshme – ara, përfshin këto kategori: drithërat, bishtajoret, bimët industriale, patatet, bimët foragjere, perimet dhe kulturat e tjera. Toka e punueshme, gjithashtu përfshin edhe tokën djerrinë³.

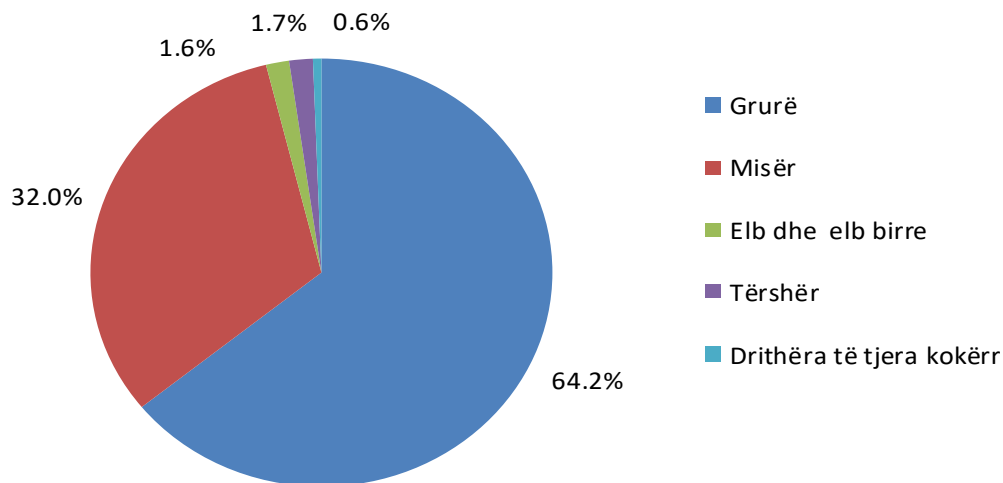
Tab. 2: Kulturat bujqësore në tokë të punueshme - ara, prodhimi dhe rendimenti

Kulturat	Sipërfaqja (ha)	Prodhimi (ton)	Rendimenti (t/ha)
Drithëra për kokërr	124 680.68		
Grurë	80 025.01	303 496.33	3.8
Misër	39 843.81	161 666.67	4.1
Elb dhe elb birre	2 016.96	5 486.81	2.7
Thekër	573.84	1 462.08	2.5
Tërshër	2 060.98	4 554.37	2.2
Drithëra të tjera kokërr	160.08	482.80	3.0
Bishtajoret për kokërr (thatë)	3 078.11		
Fasule	2 955.64	5 176.32	1.8
Bizele kokërr	71.40	146.37	2.1
Bishtajorë të tjera	51.08	133.41	2.6
Kulturat industriale	970.05	1 204.52	1.2
Patate	3 917.53	75 639.47	19.3
Perime (në fushë të hapur dhe serra)	9 172.42		
Kulturat foragjere	37 563.77		
Jonxhë	18 336.04	82 333.06	4.5
Tëfil	931.65	3 552.35	3.8
Perzierje e barit	9 324.77	28 269.36	3.0
Urov	617.18	2 630.80	4.3
Misër i gjelbër	7 104.94	118 679.92	16.7
Grurë i gjelbër	411.06	3 111.05	7.6
Tërshër e gjelbër	708.74	5 057.94	7.1
Elb i gjelbër	51.39	196.23	3.8
Thekër i gjelbër	17.87	161.30	9.0
Foragjere të tjera të gjelbëra (grashinë)	60.11	240.42	4.0
Rënjorë, lakër foragjere dhe kunguj	2 701.33		
Lakër, pangjar foragjere	80.46	1 320.10	16.4
Kungull	2 620.87	21 825.71	8.5
Lulet dhe bimët dekorative	26.96	-	-
Fara dhe fidane të perimeve	28.04	-	-
Kultura të tjera	21.90	96.23	4.4
Tokë djerrinë	6 274.62	-	-

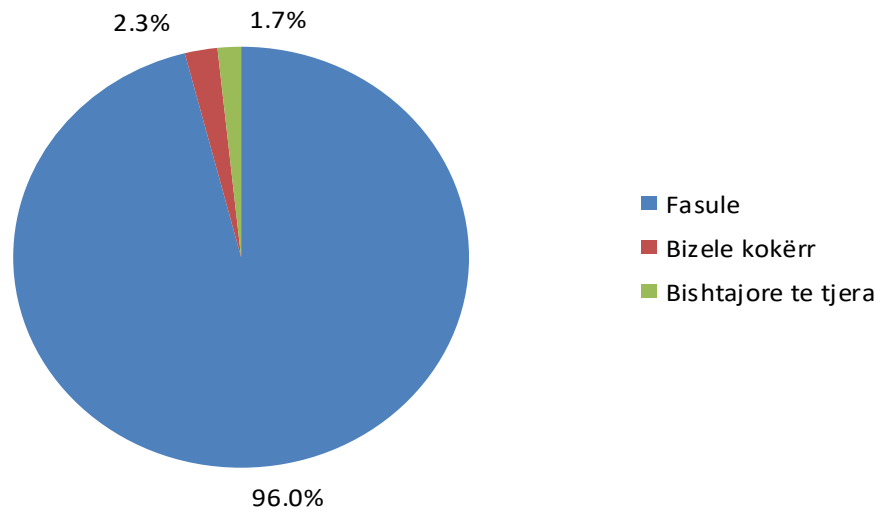
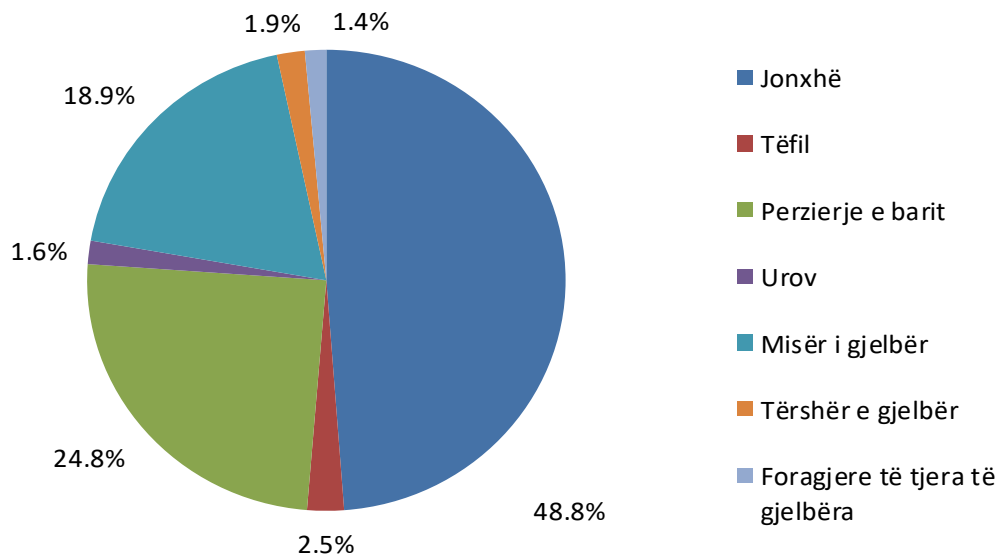
³ Në tokën djerrinë përfshihen të gjitha sipërfaqet e tokës së punueshme, që mbahen në kushte të mira bujqësore (qarkullimit bimor) ose jo. Në këtë kategori nuk përfshihen sipërfaqet e lëna jashtë prodhimit për më shumë se pesë vjet.

Fig. 2: Struktura e sipërfaqeve të tokës së punueshme - arave me kultura bujqësore

Në tokën e punueshme - ara pjesa më e madhe është me drithëra kokërr. Drithërat kokërr janë mbjellë në 124 680,68 ha ose (66,2%) të sipërfaqes së tokës së punueshme, grupi i dytë për nga madhësia e sipërfaqes së kulturave në tokën e punueshme - ara janë kulturat foragjere me 37 563,77 ha ose (19,9 %) të sipërfaqes së tokës së punueshme.

Fig. 3: Struktura e sipërfaqeve me drithëra për kokërr

Kultura më e rëndësishme është gruri me sipërfaqe 80 025,01 ha ose (64,2%), pasuar nga misri 39 843,81 ha ose (32,0 %) të sipërfaqes së tokës së punueshme me drithëra.

Fig. 4: Struktura e sipërfaqeve me bishtajore**Fig. 5: Struktura e sipërfaqeve me foragjere dhe drithëra të gjelbër**

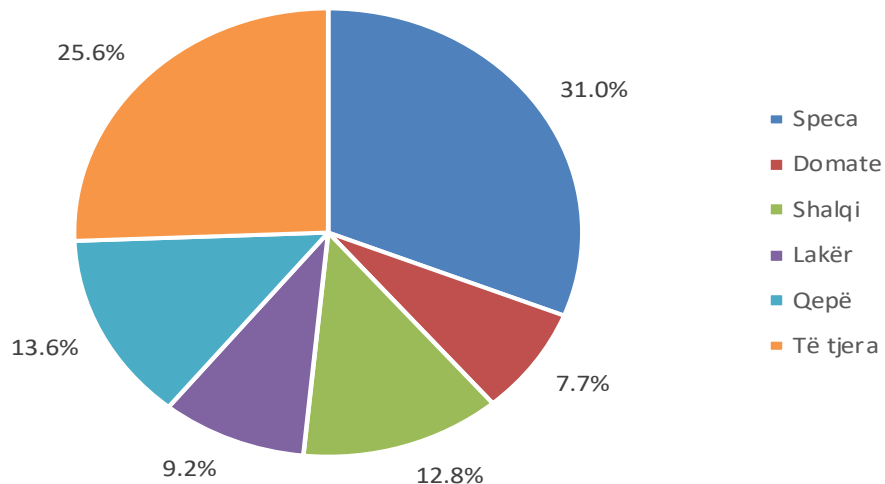
2.2 Perimet

Gjithsej sipërfaqja e perimeve në fushë të hapur, serra dhe kopshte ishte 10 234,81 ha.

Tab. 3: Perime në tokë të punueshme - ara, sipërfaqja, prodhimi në fushë të hapur, serra, kopshte

Kultura	Sipërfaqja (ha)	Prodhimi (ton)	Rendimenti (t/ha)
Perime	10 234.81		
Speca	3 177.59	53 750.63	16.9
Domate	792.68	19 694.65	24.8
Tranguj	306.87	8 652.02	28.2
Qepë	1 391.74	19 011.68	13.7
Hudhër	273.63	1 463.39	5.3
Shalqi	1 307.28	25 623.41	19.6
Pjepër	311.92	4 027.15	12.9
Lakër	946.01	25 498.32	27.0
Lulelakër	62.29	1 013.08	16.3
Spinaq	173.54	1 560.47	9.0
Sallatë	88.92	701.21	7.9
Kungull misiri (vidim)	853.20	19 815.44	23.2
Majdanoz	13.52	135.66	10.0
Presh (purri)	88.75	1 584.59	17.9
Patëllgjan i zi	13.90	245.65	17.7
Rillkë	5.57	55.10	9.9
Pangjar i kuq	9.53	65.70	6.9
Karrotë	140.13	1 809.85	12.9
Dredhëz	249.27	1 614.94	6.5
Perime të tjera	28.46	190.15	6.7

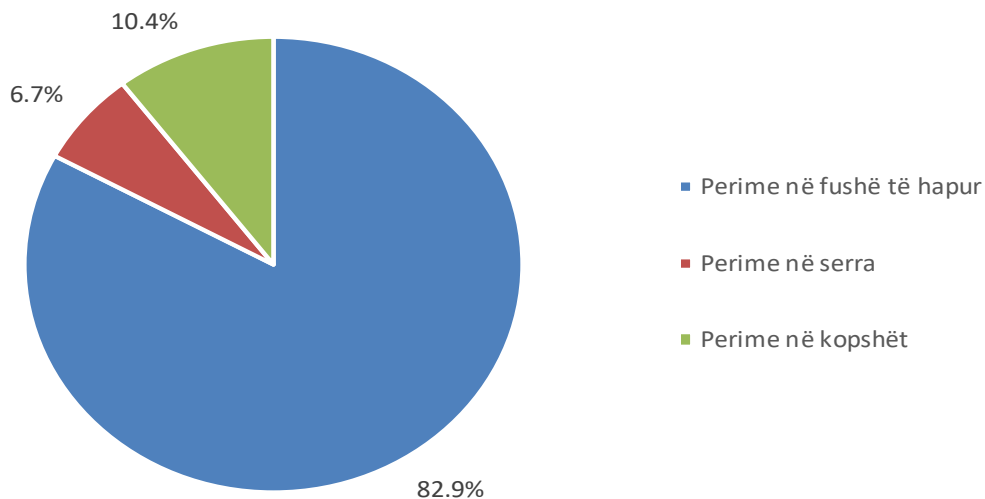
Fig. 6: Struktura e sipërfaqeve me perime në fushë të hapur, serra dhe kopshte

Ndër perimet më të rëndësishme janë: specat të cilët janë mbjellë në 3 177,59 ha, pastaj kultura e qepës renditet e dyta me 1 391,74 ha, shalqiri me sipërfaqe të mbjellur 1 307,28 ha, lakra me sipërfaqe të mbjellur në 946,01 ha, domate me sipërfaqe të mbjellur 792,68 ha dhe perime të tjera 2 619,50 ha.

Tab. 4: Sipërfaqja dhe prodhimi i perimeve në fushë të hapur, serra dhe kopshte

Kultura	Në tokën e punueshme - ara								
	Në fushë të hapur			Në serra			Në kopshtët		
	Sipërfaqja (ha)	Prodhimi (ton)	Rendimenti (t/ha)	Sipërfaqja (ha)	Prodhimi (ton)	Rendimenti (t/ha)	Sipërfaqja (ha)	Prodhimi (ton)	Rendimenti (t/ha)
Perime	8 487.29			685.13			1 062.39		
Speca	2 699.60	43 543.38	16.1	200.99	5 117.78	25.5	277.00	5 089.47	18.4
Domate	344.93	7 425.02	21.5	221.79	7 053.58	31.8	225.96	5 216.05	23.1
Tranguj	101.31	2 146.83	21.2	130.24	4 855.28	37.3	75.32	1 649.92	21.9
Qepë	1 143.95	15 531.46	13.6	35.35	520.66	14.7	212.44	2 959.55	13.9
Hudhër	192.80	990.25	5.1	7.83	113.07	14.4	73.00	360.07	4.9
Shalqi	1 277.62	24 995.98	19.6	9.05	221.63	26.7	20.61	405.80	19.7
Pjepër	290.14	3 730.54	12.9	6.63	99.94	15.1	15.15	196.66	13.0
Lakër	892.65	23 996.34	26.9	13.06	454.96	34.8	40.30	1 047.02	26.0
Lulelakër	50.56	859.96	17.0	1.33	17.16	12.9	10.40	135.95	13.1
Spinaq	125.84	1 100.06	8.7	27.70	272.52	9.8	20.00	187.90	9.4
Sallatë	53.09	309.85	5.8	20.73	271.20	13.1	15.10	120.16	8.0
Kungull misiri (vidim)	842.20	19 518.66	23.2	-	-	-	11.00	296.79	27.0
Majdanoz	5.81	58.61	10.1	0.71	12.30	17.3	7.00	64.75	9.3
Presh (purri)	67.27	1 145.84	17.0	1.49	30.74	20.7	20.00	408.01	20.4
Patëllgjan i zi	11.32	169.43	15.0	1.48	41.04	27.6	1.10	35.18	32.0
Rillkë dhe pangjar i kuq	9.10	60.70	6.7	2.00	16.02	8.0	4.00	44.08	11.0
Karrotë	120.81	1 550.16	12.8	0.32	4.71	14.7	19.00	254.98	13.4
Dredhëz	235.06	1 500.02	6.4	1.21	11.58	9.6	13.00	103.34	7.9
Perime të tjera	23.25	149.23	6.4	3.22	28.91	9.0	2.00	12.01	6.0

Fig. 7: Struktura e sipërfaqeve me perime

Në përgjithësi, sipërfaqja kryesore me perime është në fushë të hapur me 8 487,29 ha, pasuar nga kopshti 1 062,39 ha dhe serrat 685,13 ha.

2.3 Kulturat e dyta

Tab. 5: Sipërfaqja dhe prodhimi me kulturave të dyta (pas korrjes së parë)

Kulturat	Sipërfaqja (ha)	Prodhimi (ton)	Rendimenti (t/ha)
Misër i gjelbër	176.10	2 398.18	13.6
Lakër	123.13	2 901.89	23.6
Spinaq	129.56	456.19	3.5
Sallatë(marule)	5.07	15.07	3.0
Qepë	30.13	181.62	6.0
Të tjera (domate, specë, tranguj, lulelakër, majdanoz,preshë, etj.)	12.16	204	16.8

Në përgjithësi, sipërfaqja me kultura të dyta ishte 476,16 ha, ndërsa misri i gjelbër merr pjesë me 37 %, lakra me 25,9 %, spinaqi me 27,2 %, qepa me 6,3 % dhe kulturat tjera 2,6 %.

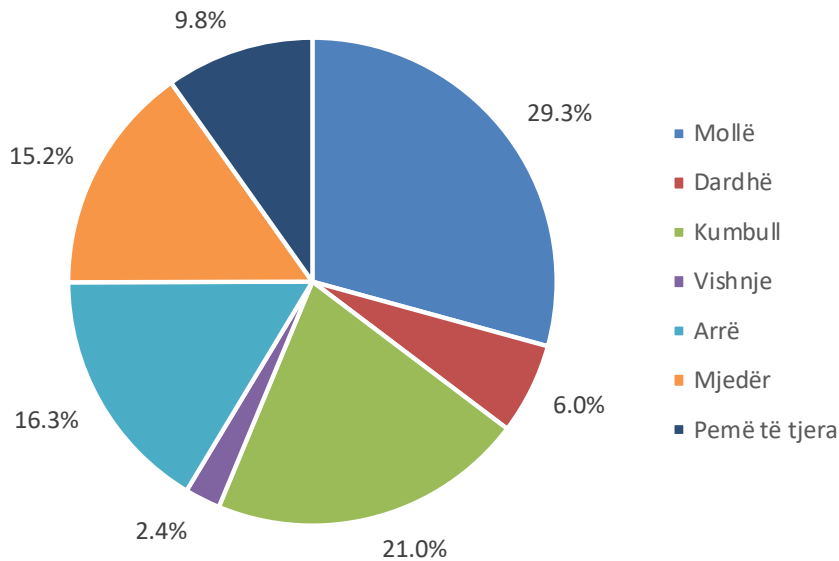
2.4 Pemët

Sipërfaqja e plantacioneve të pemëve është 10 617,85 ha, ndërsa në sipërfaqen e tokës së shfrytëzuar bujqësore merr pjesë me 2,5 %.

Tab. 6: Sipërfaqja e mbjellë me pemë, prodhimi dhe rendimenti

Kultura	Sipërfaqja (ha)	Prodhimi (ton)	Rendimenti (t/ha)
Pemët	10 617.85		
Mollë	3 107.70	39 791.29	12.8
Dardhë	640.95	5 370.12	8.4
Ftua	101.86	1 319.41	13.0
Mushmollë	57.99	235.99	4.1
Kumbull	2 224.97	11 557.58	5.2
Qershi	123.91	577.77	4.7
Vishnje	250.22	738.05	2.9
Pjeshkë	55.48	304.83	5.5
Kajsi	26.72	112.26	4.2
Arrë*	1 734.87	3 250.20	1.9
Lajthi*	393.86	147.51	0.37
Mjedër	1 616.38	5 827.10	3.6
Manaferrë	37.11	261.85	7.1
Boronicë*	107.63	628.07	5.8
Aronia*	104.15	713.96	6.9
Pemë të tjera	34.06	127.46	3.7

* Të dhënat për arrë,lajthi, boronic dhe aronin janë marrë nga subvencionet e MBPZHR, për shkak të numrit të ulët të vrojtimeve në vitin 2023

Fig. 8: Struktura e sipërfaqeve me pemë

Kultura më e rëndësishme e pemëve është molla me sipërfaqe 3 107,70 ha (29,3 %), pastaj renditet kumbulla me sipërfaqe 2 224,97 ha (21,0 %), arra me sipërfaqe 1 734,87 ha (16,3 %), mjedra me sipërfaqe 1 616,38 ha (15,2 %) dhe dardha me sipërfaqe 640,95 ha (6.0 %).

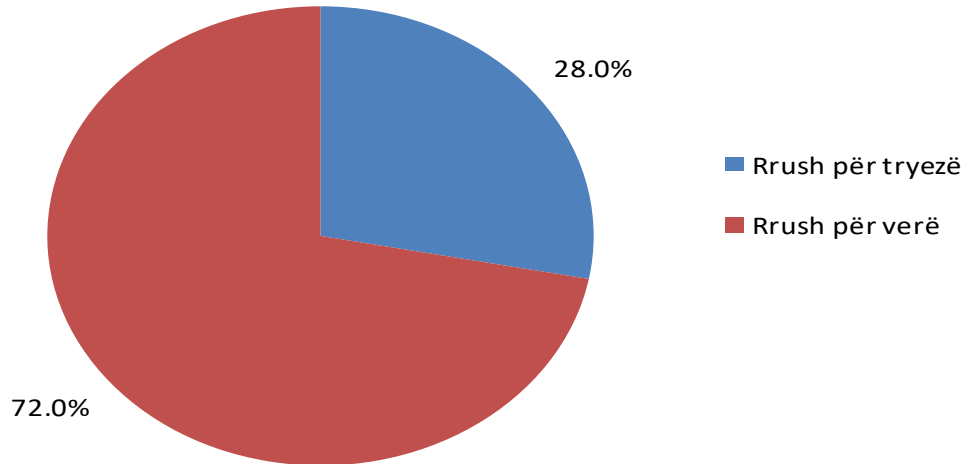
2.5 Vreshtat

Sipërfaqja e vreshtave ishte 3 432,49 ha, ndërsa në sipërfaqen e tokës së shfrytëzuar bujqësore merr pjesë me (0,8 %).

Tab. 7: Sipërfaqja e mbjellë me vreshta, prodhimi dhe rendimenti

Kultura	Sipërfaqja (ha)	Prodhimi (ton)	Rendimenti (t/ha)
Vreshta	3 432.49		
Rrush për tryezë	961.03	3 399.37	3.5
Rrush për verë	2 471.46	6 306.72	2.6

MBPZHR: Viti i vjeljes 2023 është karakterizuar më probleme shumë të mëdha, me kushte ekstreme klimatike, si rezultat i kësaj situatë, dëmet nga sëmundjet kërpudhore ishin me përmasa të mëdha, faktorët që kanë ndikim në rendimentin mesatar të rrushit.

Fig. 9: Struktura e sipërfaqeve sipas llojit të rrushit

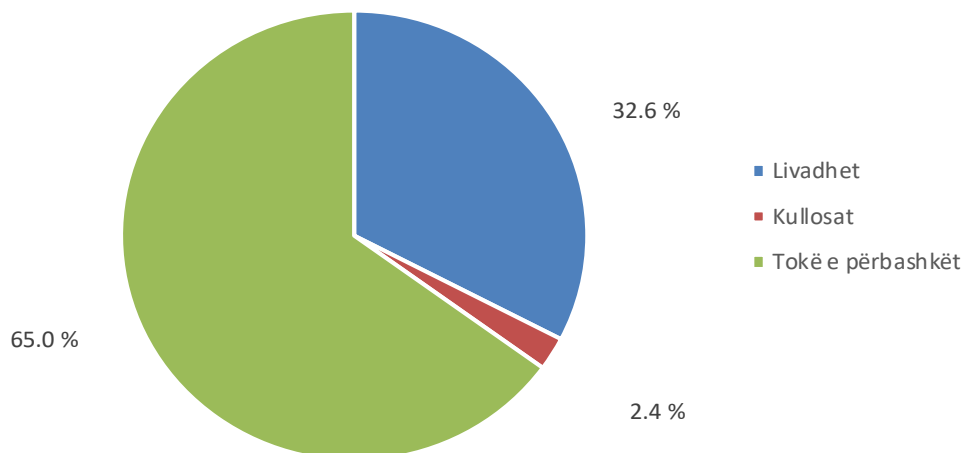
Sipërfaqja e tokës bujqësore e kultivuar me rrush për verë ishte 2 471,46 ha, ose (72,0%), kurse rrushi për tryezë kishte sipërfaqe të tokës bujqësore 961,03 ha ose (28,0%).

2.6 Livadhet, kullosat dhe toka e përbashkët

Sipërfaqja e livadheve, kullosave dhe tokës së përbashkët ishte 216 979,55 ha, ndërsa në sipërfaqen e tokës së shfrytëzuar bujqësore, merr pjesë me (51,6 %).

Tab. 8: Sipërfaqja e livadheve, kullosave dhe tokës së përbashkët , prodhimi dhe rendimenti

Kultura	Sipërfaqja (ha)	Prodhimi (ton)	Rendimenti (t/ha)
Gjithsejt	216 979.55		
Livadhet	70 767.65	229 474.80	3.2
Kullosat	5 170.47	-	-
Tokë e përbashkët	141 041.43	-	-

Fig. 10: Struktura e sipërfaqes së livadheve, kullosave dhe tokës së përbashkët

Nga të cilat tokë e përbashkët ishte 141 041,43 ha ose (65,0 %), ndërsa livadhet marrin pjesë me sipërfaqe 70 767,65 ha ose (32,6 %) dhe kullosat me 5 170,47 ha ose (2,4 %).

2.7 Ujitja

Gjithsej sipërfaqja e tokës bujqësore, që mund të ujitet ishte 47 350,10 ha, ndërsa sipërfaqja e ujitur të paktën një herë gjatë periudhës referuese ishte 34 247,97 ha.

Tab. 9 : Sipërfaqja e ujitur

Ujitja	Sipërfaqja (ha)
Gjithsej sipërfaqja e tokës bujqësore, që mund të ujitet	47 350.10
Sipërfaqja e ujitur të paktën një herë gjatë periudhës referuese	34 247.97

3. Blegtoria

Blegtoria përfaqëson degën më intensive të prodhimit bujqësor dhe ka rëndësi të shumëfishtë si për prodhuesit ashtu edhe për konsumatorët.

Prodhimi blegtoral është bazë për rritjen intensive të prodhimit bujqësor. Ndërsa, zhvillimi i prodhimtarisë blegtorale siguron bazën për ndërtimin e një game të gjerë të kapaciteteve të përpunimit.

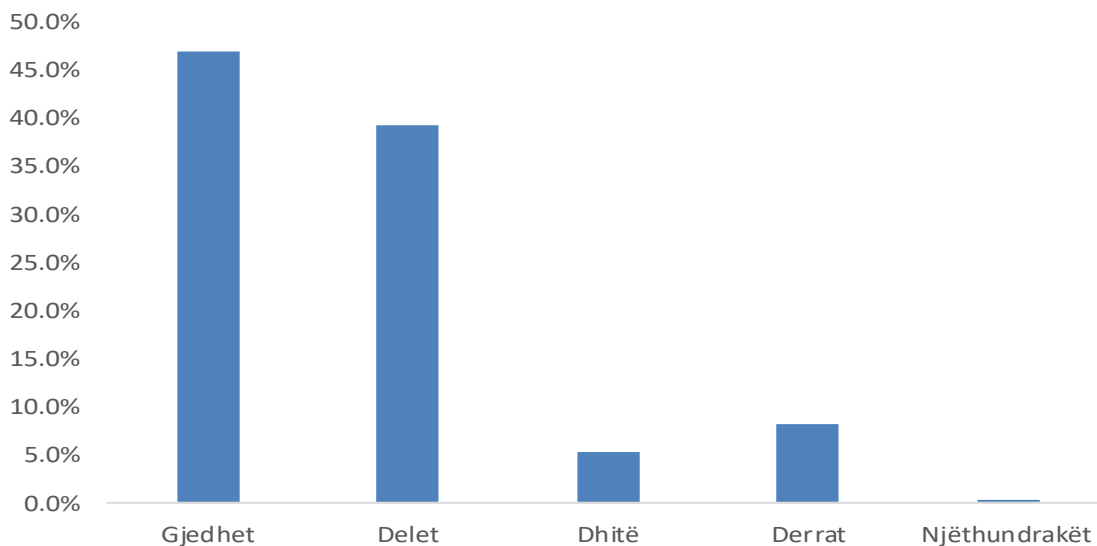
Pjesëmarrja e prodhimit blegtoral, në strukturën e prodhimtarisë bujqësore tregon nivelin e zhvillimit të bujqësisë në përgjithësi.

Numri i kafshëve, që është prezantuar në këtë publikim i referohet 1 nëntorit 2023.

Tab. 1: Fondi blegtoral (numri)

Gjedhet	Delet	Dhitë	Derrat	Njëhundrakët	Shpezët	Numri i kosherëve të bletëve
247 493	207 123	27 912	43 686	1 413	2 997 051	208 878

Fig. 1: Pjesëmarrja e llojeve të ndryshme të kafshëve

3.1 Gjedhet

Sipas Anketës së Ekonomive Bujqësore 2023, numri i gjedheve është 247 493 krerë (këtu është i përfshirë edhe numri i buallicave, meqenëse kjo kategori është me numër të vogël në Kosovë).

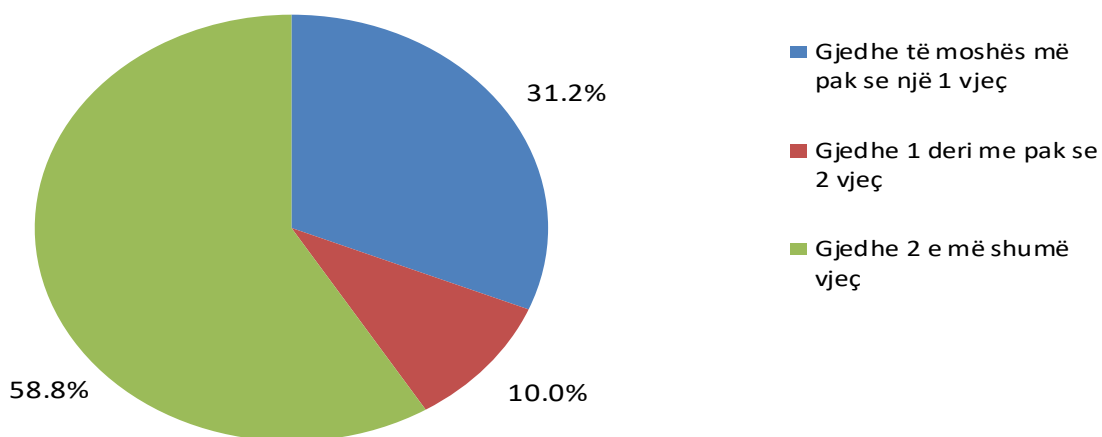
Tab. 2: Numri i gjedheve sipas grup moshave, gjinisë dhe destinimit

Kategoritë	Përshkrimi		Numri/krerë
Gjedhe të moshës më pak se një 1 vjeç	Viça për therrije	Meshkuj	30 496
		Femra	14 494
	Viça për qëllime të tjera/mbarështim	Meshkuj	14 125
		Femra	18 200
Gjedhe 1 deri me pak se 2 vjeç	Meshkuj		14 099
	Gjedhe femra të cilat ende nuk kanë pjellur	Mëshqerra për therrije	3 286
		Mëshqerra të tjera	7 361
Gjedhe 2 e më shumë vjeç	Meshkuj		6 658
	Mëshqerra	Për therrije	1 408
		Te mbarësuara per here te parë	6 428
	Lopë	Qumështore	129 897
		Të tjera	1 041
Gjithsej			247 493

Sipas përqindjes, pjesën më të madhe e përbën numri i lopëve qumështore me 52,49% dhe me 129 897 krerë. Po ashtu, në këtë publikim janë prezantuar edhe numri i lopëve të tjera që për arsye të ndryshme, nuk janë lopë qumështore dhe që nuk marrin pjesë në reproduksion, numri i tyre është 1 041 krerë. Struktura e gjedheve e paraqitur, është e ndarë sipas moshës, në tri kategori (grup moshë): shih tabelën më poshtë.

Tab. 3: Numri i gjedheve sipas grup moshave

Grupmosha	Numri/krerë
Gjedhe të moshës më pak se një 1 vjeç	77 315
Gjedhe 1 deri me pak se 2 vjeç	24 746
Gjedhe 2 e më shumë vjeç	145 432
Gjithsej	247 493

Fig. 2: Struktura e numrit të gjedheve sipas grup moshave

Në grafik shihet se pjesën më të madhe të numrit të gjedheve sipas grup moshës, e përbën numri i gjedheve me moshë 2 e më shumë vjeç, me 145 432 krerë apo 58,8 %.

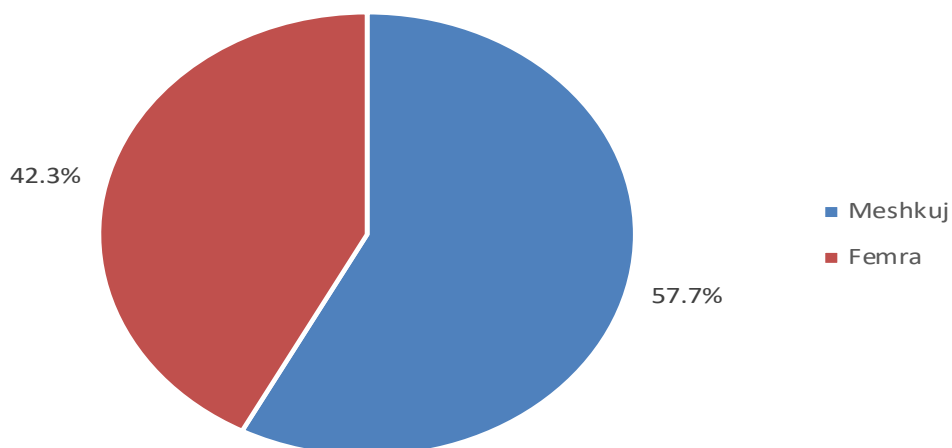
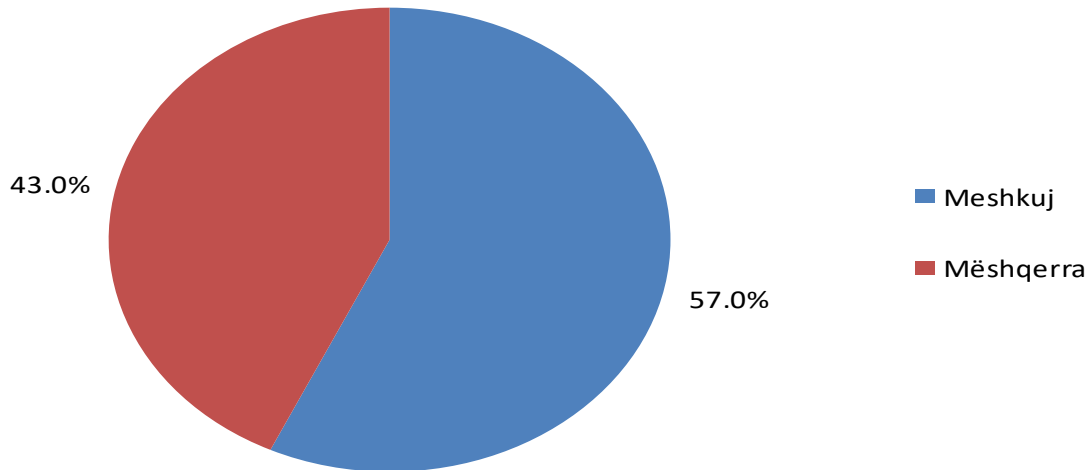
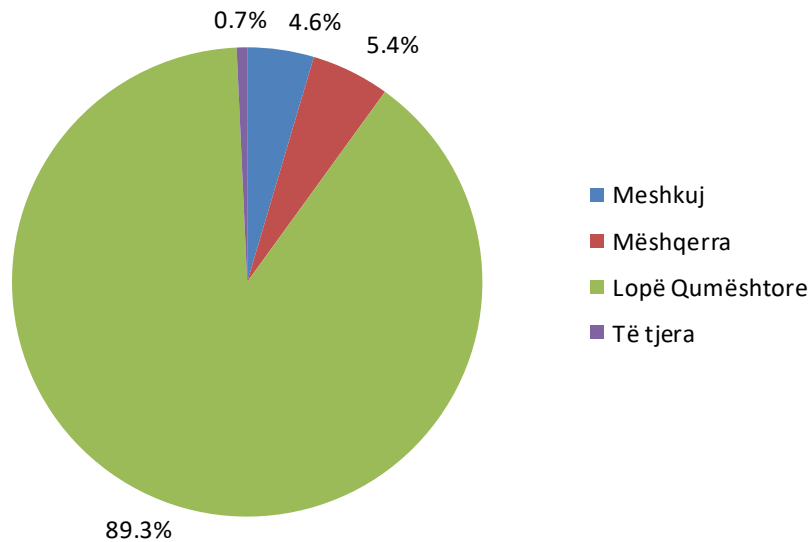
Fig. 3: Gjedhe me më pak se 1 vjeç, sipas gjinisë

Fig. 4: Gjedhe 1 deri më pak se 2 vjeç, sipas gjinisë**Fig. 5: Gjedhe 2 e më shumë vjeç, sipas gjinisë dhe destinimit**

Sipas tabelave dhe grafikonëve të prezantuar më lart, shihet se gjedhet në grupmosha të ndryshme kanë strukturë të ndryshme gjinore. Në grupmoshën I (gjedhe me më pak se 1 vjeç) është një dominim nga gjinia mashkullore që përbën 57,7%, kurse në grupmoshën II (gjedhe 1 deri më pak se 2 vjeç) dominimi është po ashtu nga gjinia mashkullore që përbën 57%, përderisa në grup moshën III gjinia femërore arrin të përbëjë shumicën me 94,7%, vetëm lopët qumështore përbejnë 89,3%. Nga gjedhet, rolin më të rëndësishëm e kanë lopët qumështore, që paraqesin specifikën kryesore të mbajtjes së gjedheve, për shkak të prodhimtarisë së qumështit. Numri i lopëve qumështore ishte 129 897 krerë, kurse pjesëmarrja e lopëve qumështore në numrin total të gjedheve arrin 52,49 %.

3.2 Dele

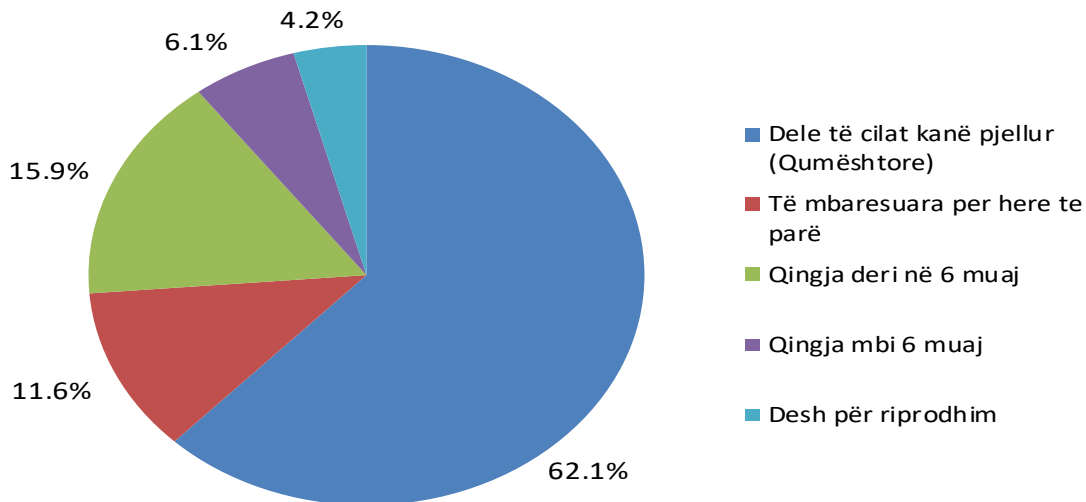
Delet dhe prodhimi i deleve përbën pjesën e rëndësishme të prodhimtarisë blegtorale, menjëherë pas gjedheve. Sipas anketës, numri i deleve në Kosovë arrin në 207 123 krerë.

Tab. 4: Numri i deleve sipas kategorive

Kategoritë	Përshkrimi	Numri/krerë
Dele	Dele të cilat kanë pjellur (Qumështore)	128 695
	Të mbarësuara për herë të parë	24 017
Të tjera	Qingja deri në 6 muaj	33 023
	Qingja mbi 6 muaj	12 627
	Desh për riprodhim	8 761
Gjithsej		207 123

Pjesën më të madhe të numrit të deleve e përbëjnë delet që kanë pjellë (qumështore), me 128 695 krerë ose 62,1% nga numri i përgjithshëm i deleve.

Fig. 6: Struktura e numrit të deleve

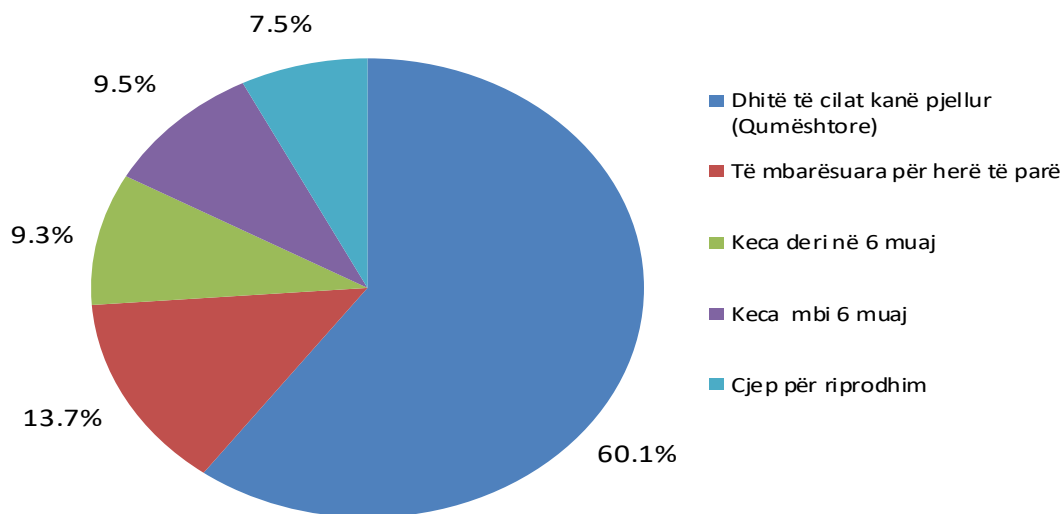
3.3 Dhi

Dhit dhe prodhimi i dhive ka një pjesëmarrje të vogël në prodhimtarin blegtorale, krahasuar me gjedhet dhe delet. Sipas anketës, numri i dhive në Kosovë arrin në 27 912 krerë.

Tab. 5: Numrit i dhive sipas kategorive

Kategoritë	Përshkrimi	Numri/krerë
Dhitë	Dhitë të cilat kanë pjellur (Qumështore)	16 775
	Të mbarësuara për herë të parë	3 828
Të tjera	Keca deri në 6 muaj	2 589
	Keca mbi 6 muaj	2 640
	Cjep për riprodhim	2 080
Gjithsej		27 912

Fig. 7: Struktura e numrit të dhive

Sipas shpërndarjes të dhit, pjesën më të madhe përbejnë dhitë qumështore me 16 775 (60,1%) ndërsa kecat si kategori e rëndësishme përbejnë 5 229 (18,7%), nga numri i përgjithshëm i dhive në Kosovë.

3.4 Derrat

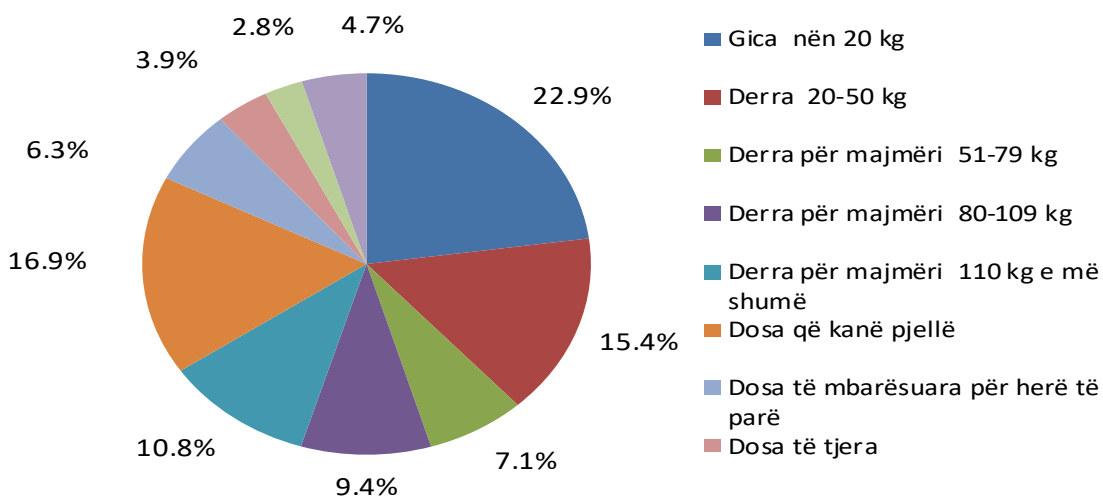
Numri i derrave është i paraqitur në tabelë, sipas peshës dhe destinimit.

Tab. 6: Numri i derrave sipas peshës dhe destinimit

Kategoritë	Përshkrimi	Numri/krerë
Gica	nën 20 kg	9 986
Derra	20-50 kg	6 717
Derra për majmëri	51-79 kg	3 111
	80-109 kg	4 096
	110 kg e më shumë	4 725
Dosa	Që kanë pjellë	7 378
	Të mbarësuara për herë të parë	2 743
	Të pambarësuara	1 685
	Të tjera	1 209
Harça	Për riprodhim	2 036
Gjithsej		43 686

Këtu mund të vërehet se numri i derrave në Kosovë është 43 689 krerë, ndërsa pjesën më të madhe të numrit të derrave e përbëjnë gicat me peshë nën 20 kg me 9 986 (22,9%)

Fig. 8: Struktura e derrave sipas peshës dhe destinimit

3.5 Njëhundurakët

Njëhundurakët janë të prezantuar në një numër të vetëm, si gjithsej njëhundurakë, ku janë përfshirë kuaj, gomarë dhe mushka.

Tab. 7: Njëhundurakët

Kategoritë	Numri/krerë
Njëhundurakë gjithsej (Kuaj , Gomarë dhe Mushka)	1 413

3.6 Shpezët

Numri i shpezëve është grumbulluar sipas llojeve, moshës dhe destinimit.

Tab. 8: Shpezë

Kategoritë	Përshkrimi	Numri
Pula	Zogj, Brojler (deri në 3 muaj)	1 001 364
	Pula për vezë	1 609 532
	Gjela	250 438
	Pula të tjera	11 740
Biba (qura)	Zogj bibe (deri në 3 muaj)	23 986
	Biba (qura) për vezë	36 829
	Bibana (Qurana)	17 931
	Të tjera	3 072
Shpezë të tjerë	Rosa, pata etj	42 159
Gjithsej		2 997 051

Fig. 9: Struktura e llojeve të ndryshme të shpezëve

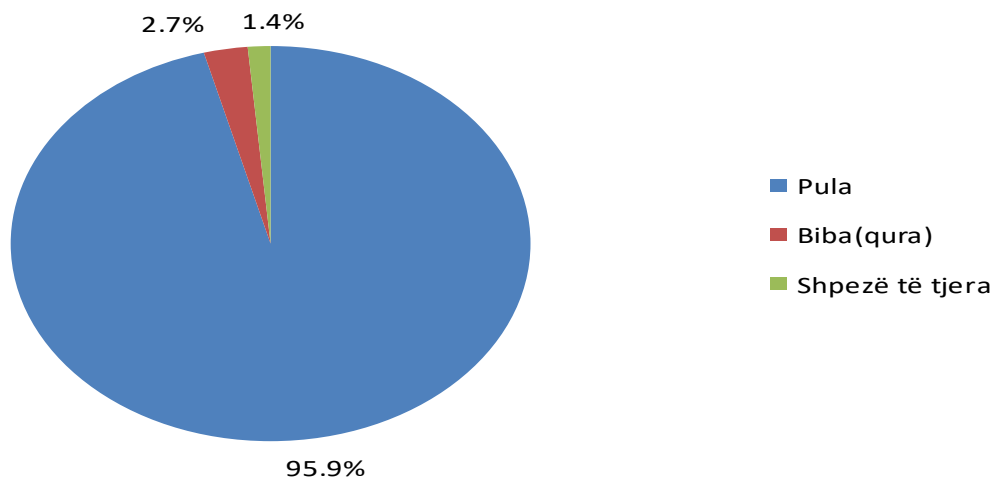
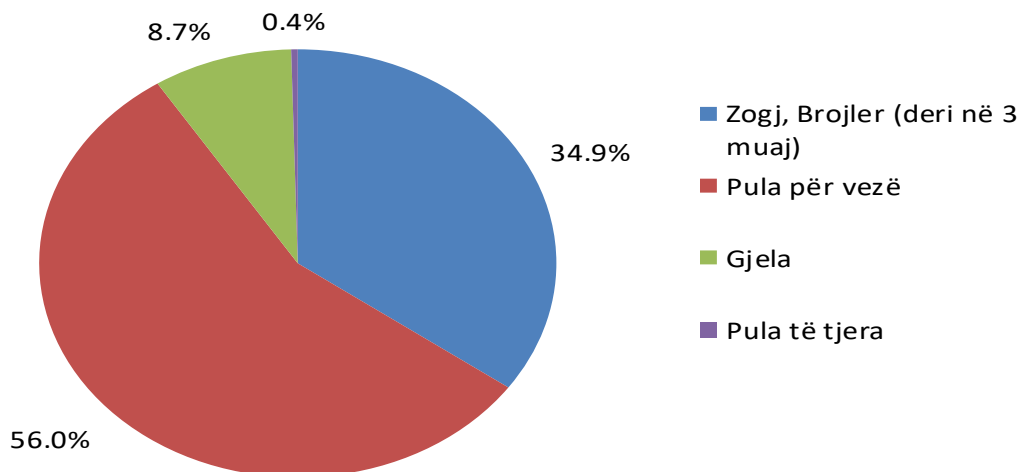

Fig. 10: Struktura e numrit të pulave

Nga grafiku shihet që te shpezëtaria dominojnë pulat (brojlerë, pula për vezë, gjela). Ndërsa, nëse shikojmë strukturën vetëm të pulave, vërehet se pjesën më të madhe në numrin e pulave e arrijnë pulat për vezë, 56,0%.

3.7 Koshere bletësh

Tab. 9: Koshere bletësh

Përshkrimi	Numri
Numri i koshereve të bletëve	208 878

3.8 Prodhimi dhe shfrytëzimi i qumështit

Nga sasia totale e prodhuar e qumështit 328 473 991,96 litra, Ekonomitë Bujqësore në Kosovë e shfrytëzojnë për qëllime të ndryshme: për bagëti (si ushqim për viça), për konsum të freskët në EB, për përpunim në EB në produkte të ndryshme (ajkë, gjalpë, djath, kos etj), si dhe një sasi të qumështit të prodhuar Ekonomitë Bujqësore e shesin (direkt konsumatorit ose qumështores).

Në Kosovë qumështi prodhohet nga lopët qumështore (309 343 478,83 L) nga gjithsej 129 897 lopë qumështore. Nga delet (14 518 109,16 L) nga gjithsej 128 695 dele qumështore, si dhe nga dhinë qumështore (4 612 403,97 L) nga gjithsej 16 775 dhi qumështore.

Tab. 10: Prodhimi dhe shfrytëzimi i qumështit

Lloji i qumështit	Gjithsej prodhimi = b+...i (litra)	Për bagëti (litra)	Për konsum familjar (litra)	Përpunimi në ekonomi bujqësore			
				Ajkë	Gjalpë	Djath	Të tjera (jogurt, kos)
				(litra)	(litra)	(litra)	(litra)
Qumësht i lopës	309 343 478.83	17 753 222.25	23 046 089.17	20 664 144.39	12 652 148.28	24 407 200.48	27 717 175.70
Qumësht i deles	14 518 109.16	1 413 310.34	2 975 776.84	302 007.16	117 698.31	3 805 298.04	1 636 803.57
Qumësht i dhisë	4 612 403.97	597 819.55	656 091.57	38 177.53	6 345.50	910 976.20	146 389.72
GJITHSEJ	328 473 991.96	19 764 352.14	26 677 957.58	21 004 329.07	12 776 192.09	29 123 474.72	29 500 368.99

Tab. 10.1: Prodhimi dhe shfrytëzimi i qumështit (vazhdim)

Lloji i qumështit	Shitjet	
	Direkt konsumatorit	Qumështores
	(litra)	(litra)
Qumësht i lopës	82 563 774.50	100 539 724.05
Qumësht i deles	3 946 791.53	320 423.38
Qumësht i dhisë	2 098 365.51	158 238.40
GJITHSEJ	88 608 931.54	101 018 385.84

Fig. 11: Sasia e prodhimit të qumështit në Kosovë në litra

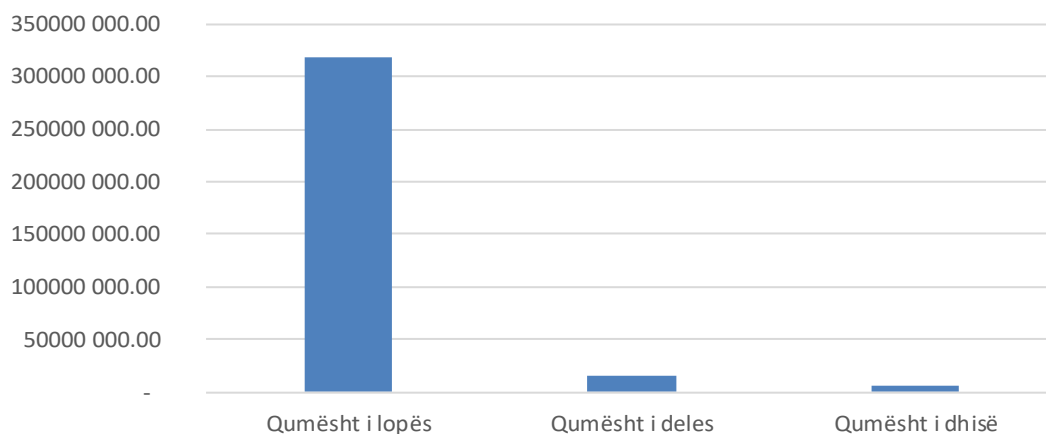
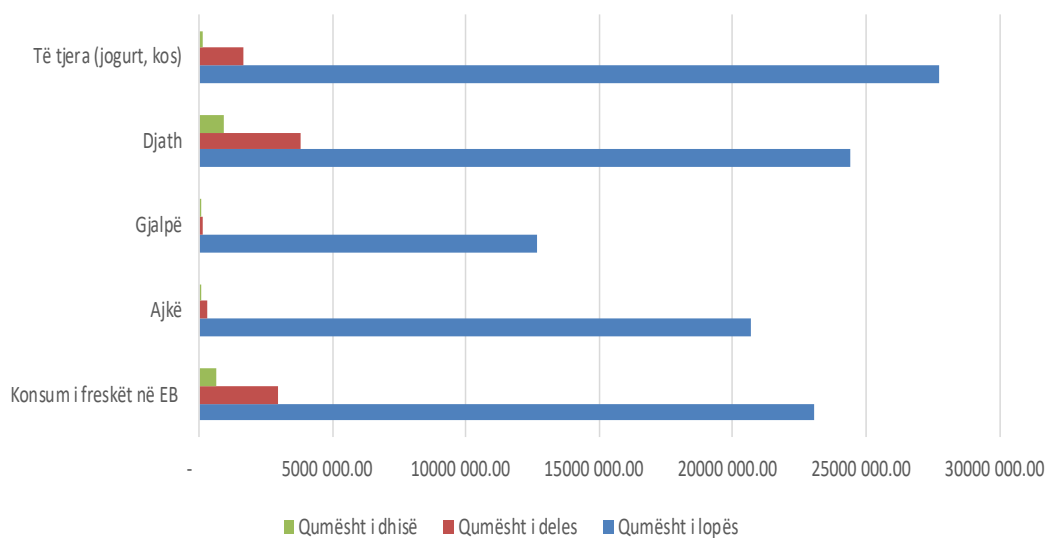
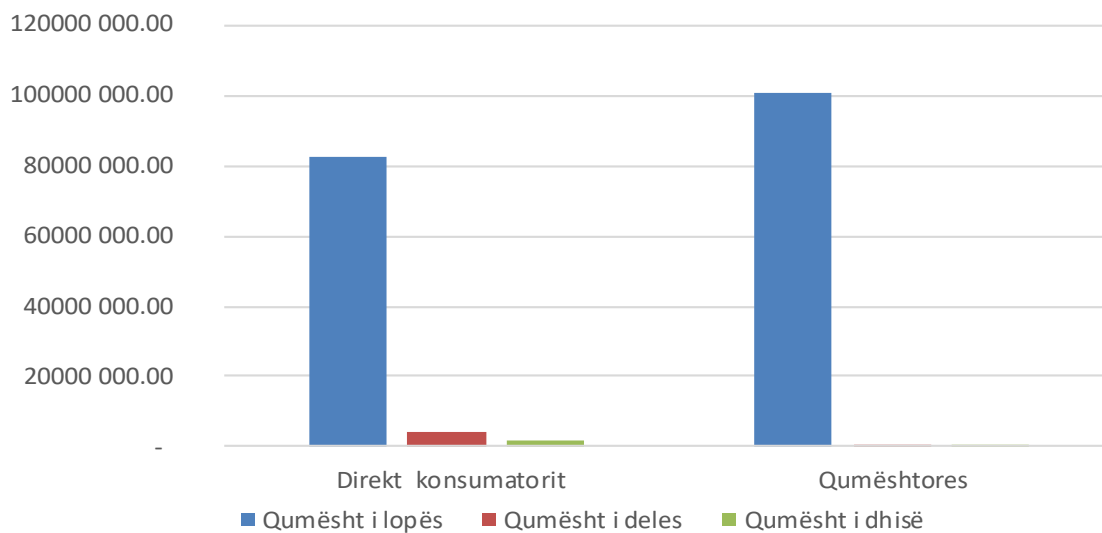

Fig. 12: Përdorimi dhe përpunimi i qumështit brenda EB**Fig. 13: Shitja e qumështit (litër)**

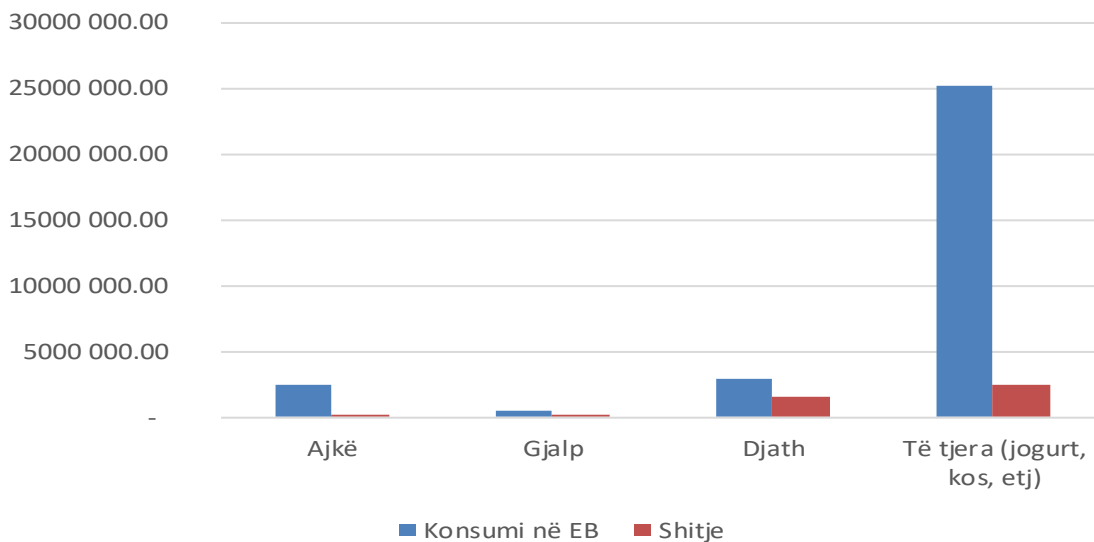
3.9 Produktet e qumështit të përpunuara në EB

Përpunimi i qumështit të prodhuar në Ekonomitë Bujqësore kryesisht dedikohet në produkte si ajkë, gjalpë, djath, kos, jogurt etj. Pjesa më madhe e qumështit për përpunim i dedikohet djathit (29 123 474,72 L) dhe jogurtit, kosit etj. (29 500 368,99 L), ndërsa sasia tjetër shpërndahet në produkte tjera.

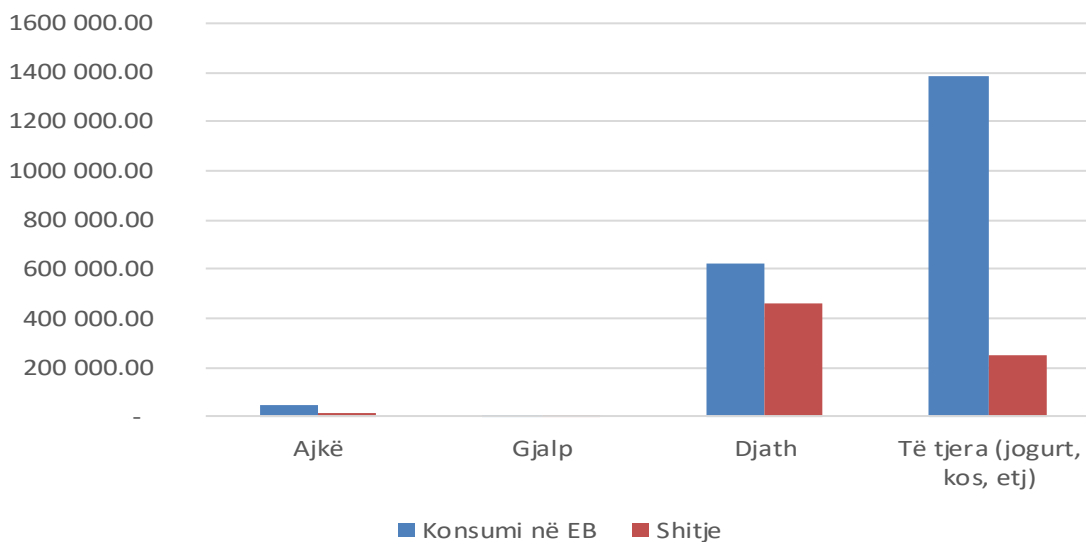
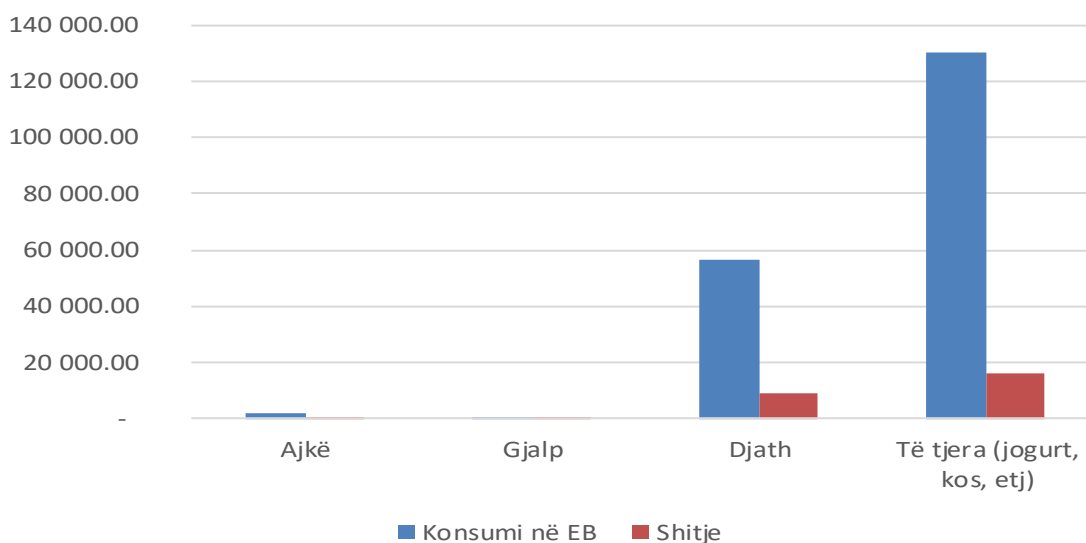
Tab. 11: Produktet e qumështit të përpunuara në EB dhe shfrytëzimi i tyre

Lloji i qumështit	Shfrytëzimi	Ajkë	Gjalp	Djath	Të tjera (jogurt, kos, etj)
		(kg)	(kg)	(kg)	(kg)
Qumësht i lopës	Konsumi në EB	2 497 325.98	481 954.27	2 925 958.44	25 294 694.55
	Shitje	210 389.49	104 364.79	1 490 582.60	2 422 481.16
Qumësht i deles	Konsumi në EB	48 506.52	8 065.20	625 373.55	1 386 045.26
	Shitje	13 977.72	546.87	461 854.46	250 758.31
Qumësht i dhisë	Konsumi në EB	1 918.42	113.60	56 369.91	130 594.27
	Shitje	56.28	2.47	8 699.82	15 795.45

Fig. 14: Produktet e qumështit të lopës në kg

Në përpunimin e produkteve të qumështit të lopës, konsumi në EB në shumicën e produkteve dominon në krahasim me shitjen, ndërsa shikuar në sasinë e prodhimit në kg produktet tjera (jogurti, kosi etj.) përbejnë pjesën më të madhe.

Fig. 15: Produktet e qumështit të deles në kg**Fig. 16: Produktet e qumështit të dhisë në kg**

Nga produktet e qumështit të deles dhe të dhisë, siç vërehet konsumi në EB është më i lart nga produktet e prodhuara nga qumështi krahasuar nga shitja, njëkohësisht prodhimi i produkteve të tjera (jogurt, kos etj.) është dukshëm më i lart nga produktet tjera.

3.10 Kafshët e therura në EB

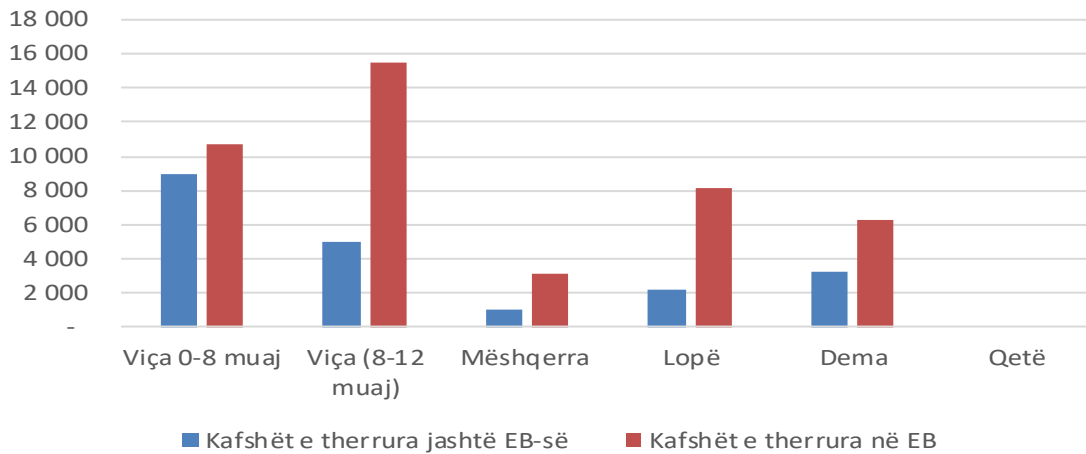
Në tabelën e therjeve të kafshëve tregohet vetëm numri i kafshëve që janë theruar nga Ekonomitë Bujqësore në Kosovë në vitin 2023. Po ashtu të dhënat përfshijnë edhe kafshët që janë therur jashtë ekonomive bujqësore si (treg, vende enkas për therje të kafshëve etj.). Ndërsa therja e kafshëve në thertore nuk është përfshirë në të dhënat e më poshtme, (kjo pjesë është e veçantë dhe këto të dhëna do të publikohen në një publikim dedikuar therjeve në thertore).

Për më tepër në këtë pjesë është bërë agregimi i të dhënave për numrin e kafshëve të therura brenda dhe jashtë ekonomive, kurse sasia e prodhimit të mishit, përdorimi dhe shfrytëzimi i mishit është treguar vetëm nga therjet që janë bërë brenda ekonomive bujqësore.

Në tabelë është i paraqitur numri i kafshëve dhe shpezëve të therura në Ekonomitë Bujqësore për gjedhe, derra, dele, dhi dhe shpezë të ndara sipas moshës, peshës dhe kategorisë.

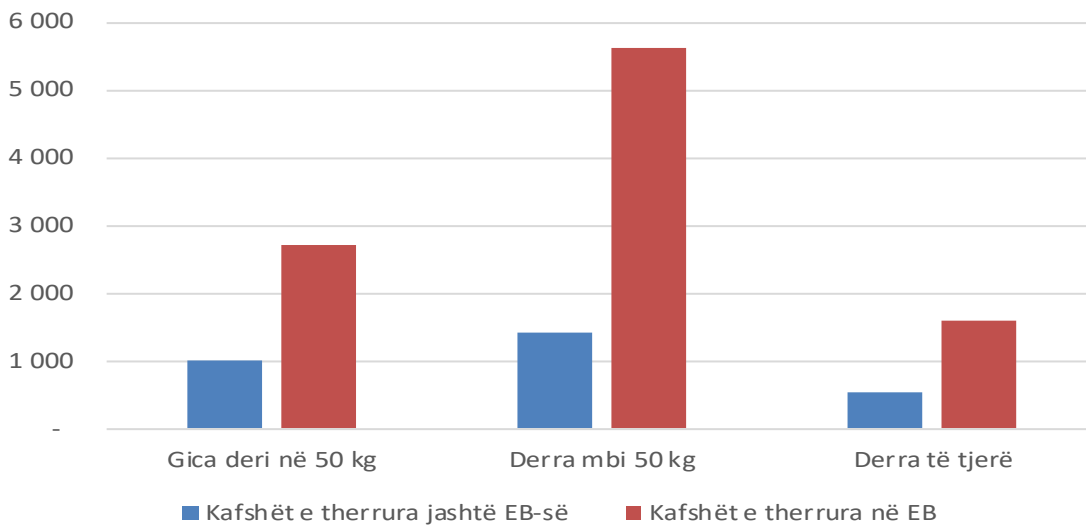
Tab. 12: Kafshët e therura në EB dhe jashtë EB-së

Llojet e kafshëve	Kategoritë	Kafshët e therrura jashtë EB-së (thertore, treg, etj.)	Kafshët e therrura në EB (për konsum familjar apo për shitje)		Pesha karkas (rrezja e mishit)
			Krerë	Pesha e gjallë	
			Krerë	Kg	
Gjedhe	Viça 0-8 muaj	8 913	10 676	1 279 873.38	7 528.90
	Viça (8-12 muaj)	4 961	15 533	2 006 634.45	5 498.01
	Mëshqerra	1 043	3 108	577 530.68	5 683.32
	Lopë	2 185	8 094	2 338 737.07	9 700.90
	Dema	3 236	6 282	1 934 117.02	1 645.82
	Qetë	-	-	-	-
Derra	Gica deri në 50 kg	1 004	2 717	45 969.49	3 844.40
	Derra mbi 50 kg	1 413	5 605	369 037.14	4 557.07
	Derra të tjerë	532	1 599	65 787.76	672.32
Dele	Qengja deri 1 vjeç	13 321	13 079	212 145.64	10 442.99
	Dele të tjera	5 540	5 216	207 617.16	25 563.41
Dhi	Keca	1 117	3 959	39 365.76	289.19
	Dhi të tjera	452	1 080	28 919.99	531.79
Shpezë	Pula (zogj)	604 446	786 980	1 272 125.28	138 302.39
	Biba	1 979	10 580	76 737.73	415.43
	Shpezë të tjera	6 462	15 996	10 751.07	3 021.16

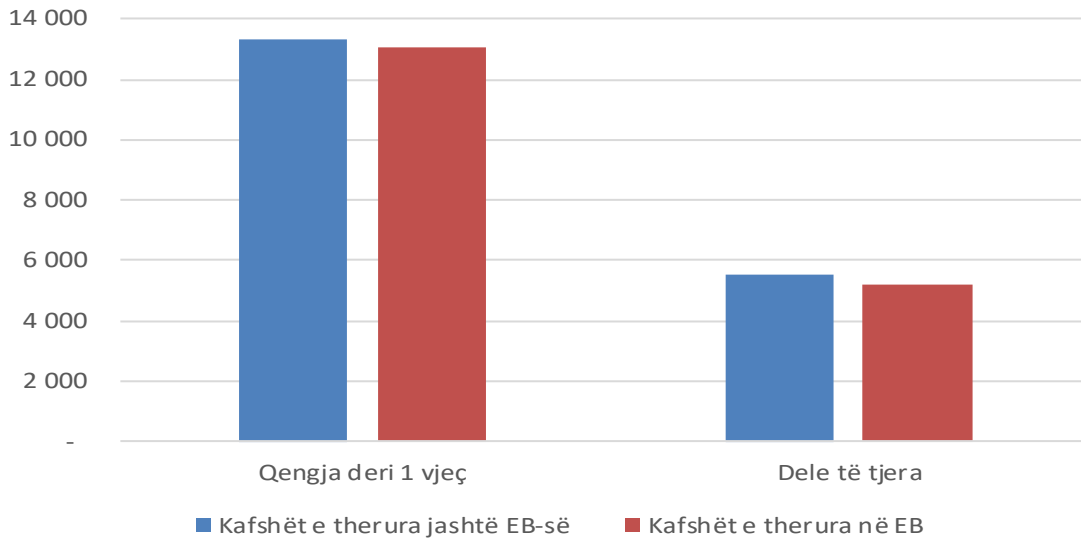
Fig. 17: Therja e gjedheve

Te therja e gjedheve shihet se kategoria e moshës më pak se një vjeç (40 083 krerë), përbën pjesën më të madhe të therjeve ose 62,6% nga gjithsej therjet e gjedheve.

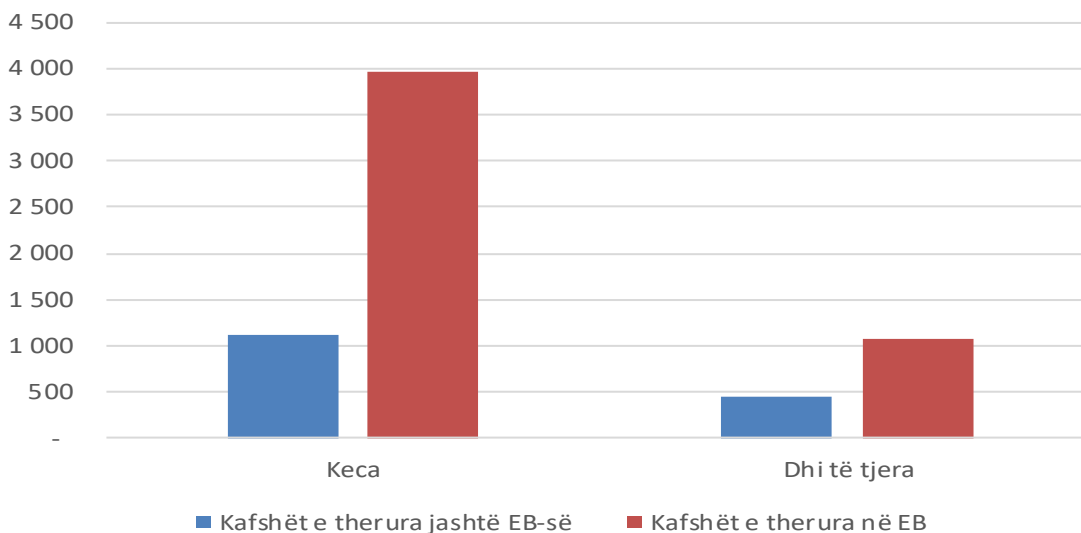
Në përgjithësi therjet brenda EB përbejnë shumicën nga numri i përgjithshëm i therjeve duke krahasuar me therjet jashtë EB-së (tregje dhe vende enkas për therje të kafshëve, përveç therjeve në thertore).

Fig. 18: Therja e derrave

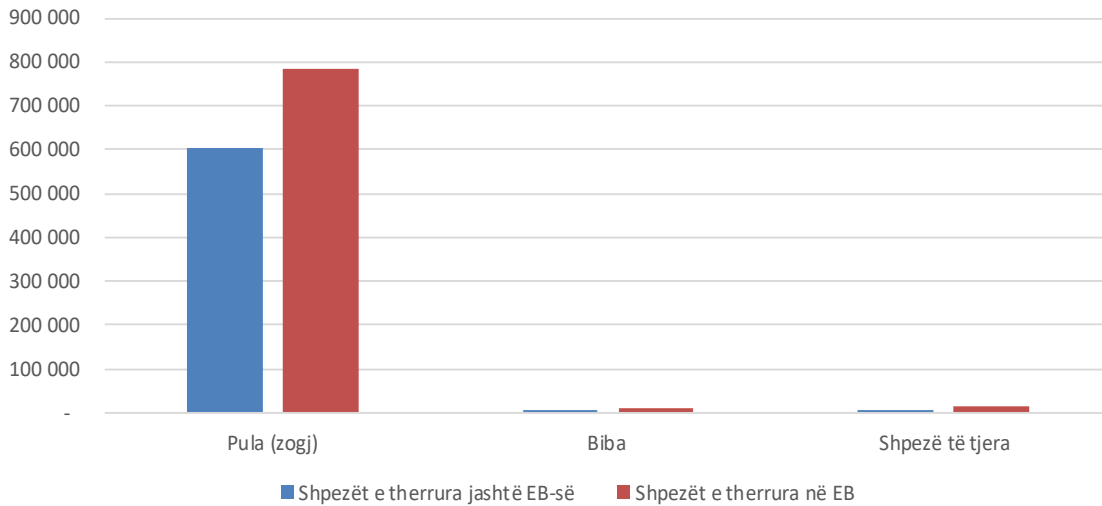
Sa i përket therjes së derrave, siç vërehet Ekonomitë Bujqësore preferojnë të therin më shume derra te peshave më shumë se 50 kg, therjet brenda EB-së janë më të mëdha në krahasim me ato jashtë EB-së.

Fig. 19: Therja e deleve

Delet kanë një karakteristik tjetër të therjeve sa i përket moshës, shikuar në grup moshën qengjat deri 1 vjeç përbejnë pjesën më të madhe të therjeve, siç vërehet në grafikun më lart therja e deleve dhe e qengjave është me e lart jashtë EB-së.

Fig. 20: Therja e dhive

Te therja e dhive, grupi kryesor i therjeve është kecat, ndërsa therjet në EB përbën sasinë më të madhe të therjeve në dy grupet krahasuar me therjet jashtë EB-së.

Fig. 21: Therja e shpezëve

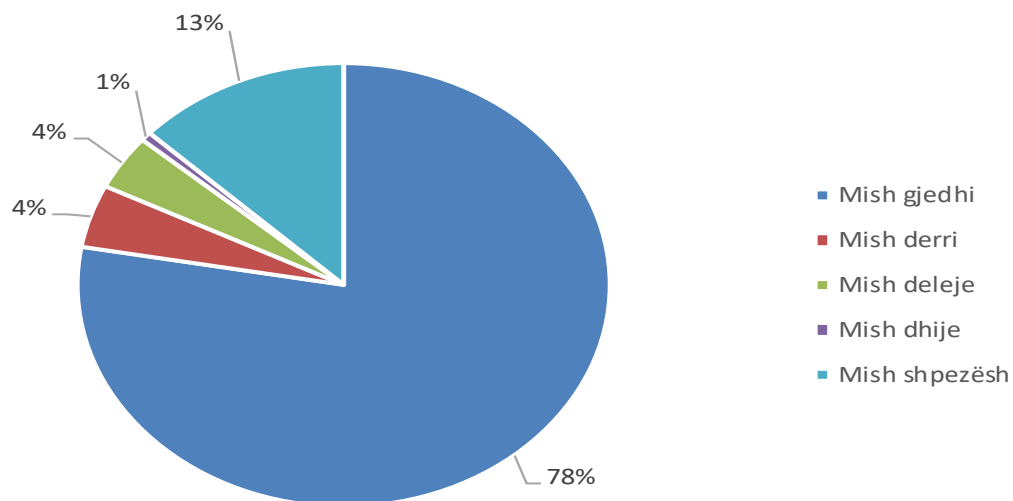
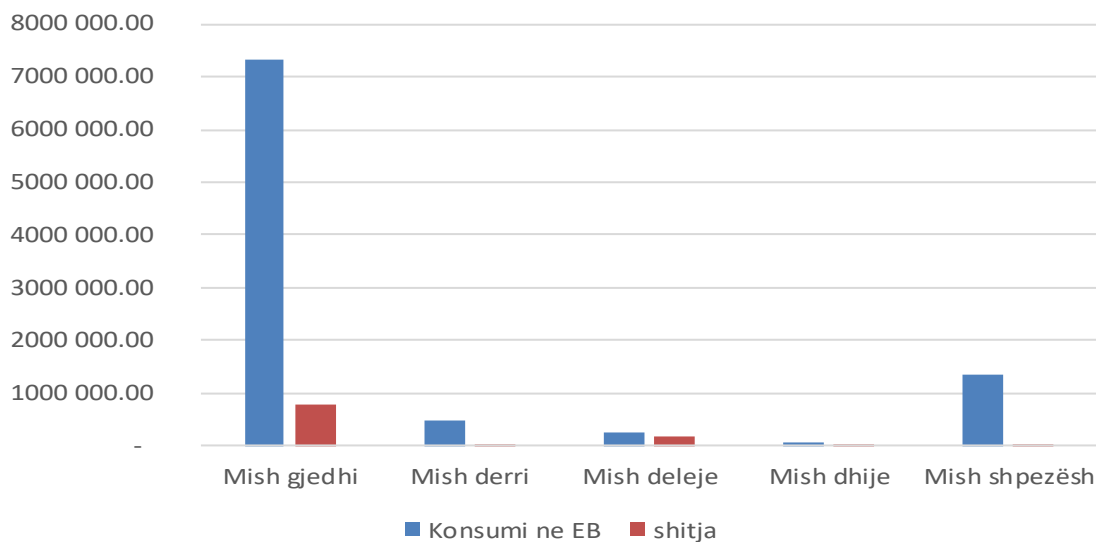
Në grupin e shpezëve, therja e pulave (zogj-brojler) është grupi më i madhe i therjeve në krahasim me kategoritë tjera të shpezëve, ndërsa shpezët e therrura në EB në kategorinë e pulave (zogj) përbën sasinë më të madhe të therjeve.

3.11 Prodhimi dhe shfrytëzimi i mishit dhe produkteve tjera blegtorale në EB

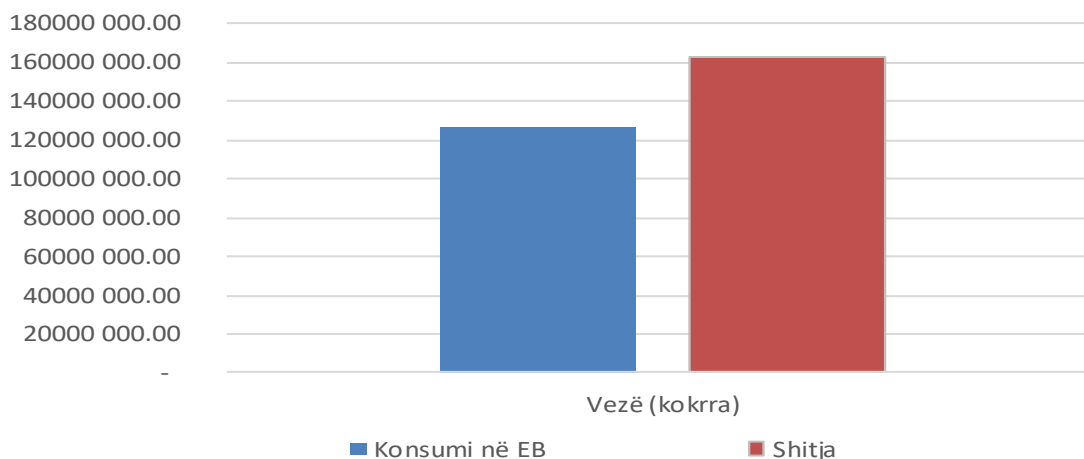
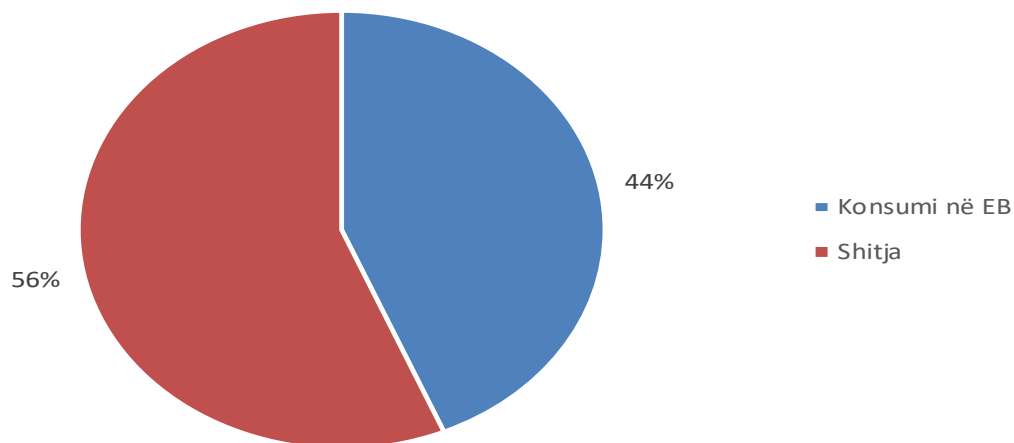
Në tabelën e më poshtme përfshihet vetëm sasia e mishit të prodhuar nga therjen e kafshëve brenda Ekonomive Bujqësore, këtu shihet se sasia më e madhe e mishit shfrytëzohet nga vet Ekonomitë Bujqësore (9 525 535,34 kg) nga gjithsej (10 541 380,85 kg) mishi i prodhuar në EB nga therjet e përgjithshme (gjedhe, dele, dhi, derra dhe shpezë).

Tab. 13: Prodhimi dhe shfrytëzimi i mishit dhe produkteve tjera blegtorale në EB

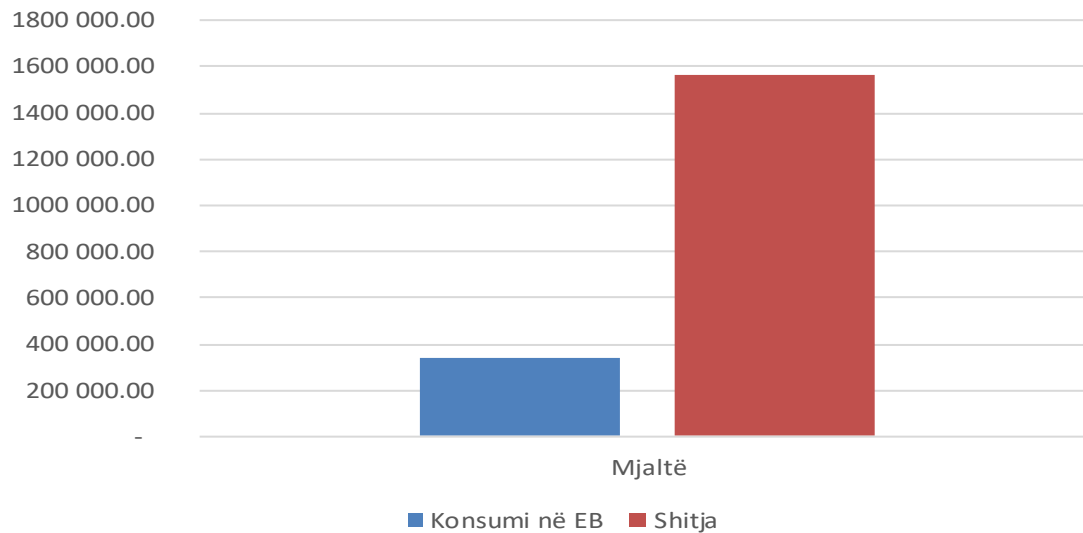
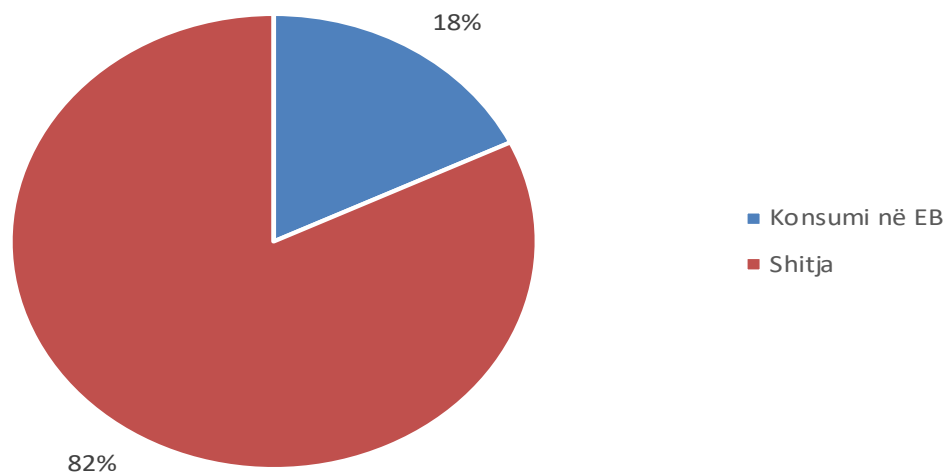
Lloji i produktit blegtoral (Kg)	Prodhimi gjithsej	Konsumimi në ekonomi bujqësore	Shitja
	a	b	c
Mish gjedhi	8 136 892.60	7 340 308.34	796 584.25
Mish derri	480 794.39	470 595.76	10 198.63
Mish deleje	419 762.80	261 649.04	158 113.76
Mish dhije	68 285.75	50 262.55	18 023.20
Mish shpezësh	1 359 614.08	1 340 950.91	18 663.17
Vezë (kokrra)	289 715 760.00	126 466 234.53	163 249 525.47
Lesh	193 904.50	8 102.70	185 801.80
Mjaltë	1 904 967.36	339 446.83	1 565 520.53

Fig. 22: Prodhimi i mishit në EB**Fig. 23: Shfrytëzimi i mishit (kg) në EB**

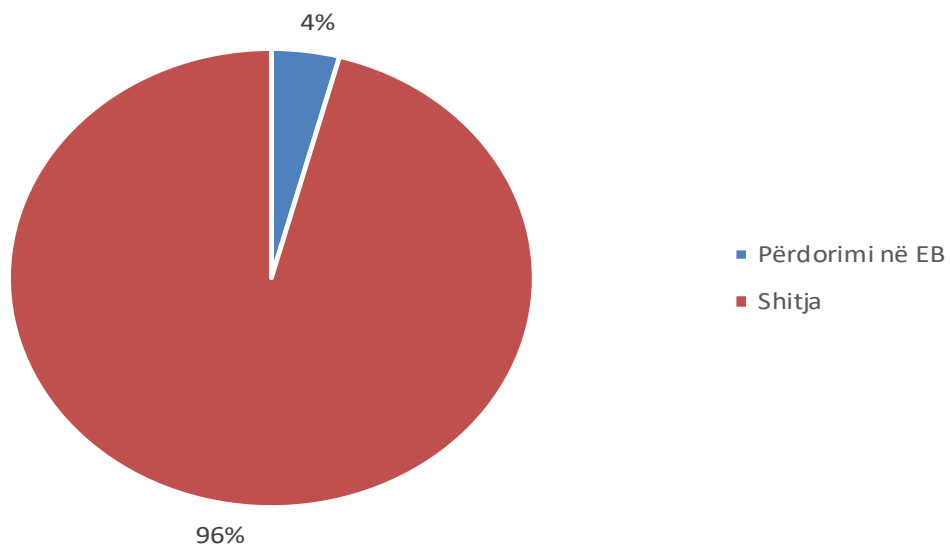
Në sasinë e prodhimit të mishit, mishi i gjedhit përbën sasinë më të madhe të mishit të prodhuar nga therjet në EB, në tersi nga mishi i prodhuar përbën 78 % të sasisë së përgjithshme të mishit. Ndërsa mishi i prodhuar shfrytëzohet kryesisht brenda EB-së, një sasi të vogël të mishit Ekonomitë Bujqësore e shesin.

Fig. 24: Konsumi dhe shitja e vezëve**Fig. 25: Konsumi dhe shitja e vezëve në përqindje**

Në grafikun më lart të konsumi dhe shitja e vezëve, shitja përbënë sasinë më të madhe të vezëve të prodhuara në EB që përbën 56% krahasuar me konsumin brenda EB-së që përbën 44%.

Fig. 26: Konsumi dhe shitja e mjaltit (kg)**Fig. 27: Konsumi dhe shitja e mjaltit në përqindje**

Te konsumi dhe shitja e mjaltit vërejmë që nga sasia totale e prodhuar e mjaltit, shitja e mjaltit përbën 82% të sasisë totale krahasuar me sasinë e konsumit brenda EB-së që përbënë vetëm 18 %.

Fig. 28: Përdorimi dhe shitja e leshit në përqindje

Nga sasia e përgjithshme e prodhuar e leshit vërejmë që përqindja e shitjes është shumë më e lartë në krahasim me përdorimin brenda EB-së, pra shitja përbën 96 % ndërsa përdorimi në EB përbën 4 %.

4. Inputet bujqësore

Me anë të anketës janë grumbulluar të dhëna rreth inputeve bujqësore, plehrave minerale, plehut organik dhe pesticideve.

4.1 Përdorimi i plehrave minerale dhe organike

Tabela 1 paraqet përdorimin e llojeve të ndryshme të plehrave minerale dhe tabela 2 përdorimin e plehut organik. Plehurat minerale përdoren nga shumica e fermerëve. NPK, shpesh i shfrytëzuar për plehërim themelor gjatë mbjelljes, është më i shfrytëzuar prej të gjitha plehrave joorganike. Shumica e pjesës tjetër janë URE dhe, NAG që kryesisht përdoren për ri-plehërim pas mbirjes së bimës.

Tab. 1: Përdorimi i plehrave minerale në kulturat bujqësore

Plehu mineral											
Grup i kulturave	Sipërfaqja e tokës se plehruar Ha	NPK		NAG		URE		Të tjera		Gjithsej (NPK, NAG, URE, të tjerë)	
		kg	kg/ha	kg	kg/ha	kg	kg/ha	kg	kg/ha	kg	kg/ha
Drithëra	118 043	29 025 601	246	5 133 615	43	21 890 193	185	1 749 680	15	57 799 088	490
Kultura farogjere	13 947	2 863 305	205	867 415	62	1 314 229	94	50 649	4	5 095 599	365
Perime	10 032	4 254 024	424	1 914 145	191	495 321	49	208 519	21	6 872 009	685
Pemë	7 809.25	1 699 231	218	216 486	28	230 904	30	168 623	22	2 315 244	296
Livadhe dhe kullosa	19 224	2 757 871	143	685 595	36	1 935 103	101	201 924	11	5 580 493	290
Te tjera	5 104.35	2 000 089	392	390 387	76	696 169	136	133 204	26	3 219 848	631
Gjithsej	174 161	42 600 121	245	9 207 643	53	26 561 919	153	2 512 598	14	80 882 281	464

Tab. 2: Përdorimi i plehrave organike sipas grupit të kulturave bujqësore

Plehu organik			
Grupi i kulturave	Sipërfaqja ne ha	Ton	Ton/ha
Drithëra	36 225	511 246	14.1
Kultura farogjere	5 037	59 415	11.8
Perime	6 125	118 754	19.4
Pemë	6 262	88 355	14.1
Livadhe dhe kullosa	9 267	106 966	11.5
Te tjera	1 024	15 465	15.1
Gjithsej	63 940	900 201	14.1

Tabelat 1 dhe 2 tregojnë përdorimin e plehrave minerale dhe organike në kulturat bujqësore. Është treguar sipërfaqja e plehëruar, sasia, përdorimi mesatar i plehrave minerale dhe plehut organik për hektar. Është me rëndësi të theksohet se sasi të dhëna janë bruto vlera. Kjo do të thotë se nuk ka informata të drejtpërdrejta rreth përdorimit neto të substancave aktive në plehurat minerale të ndryshme. Sasia mesatare e plehut mineral e përdorur është 464 kg/ha. Ndërsa, sasia mesatare e plehut organik e përdorur është 14,1 ton /ha.

4.2 Pesticidet

Në këtë anketë janë mbledhur të dhëna për gjithsej sipërfaqen e shfrytëzuar të tokës bujqësore, në të cilën janë përdorur pesticidet: (herbicide, fungicide, insekticide, pesticide të tjera: rodenticide - kundër brejtësve, akaricide - kundër merimangave, etj.).

Tab. 3: Sipërfaqja e shfrytëzuar e tokës bujqësore, në të cilën janë përdorur pesticidet

Pesticidet	Sipërfaqja (ha)
Sipërfaqja e shfrytëzuar e tokës bujqësore e trajtuar me pesticidet	122 752.16

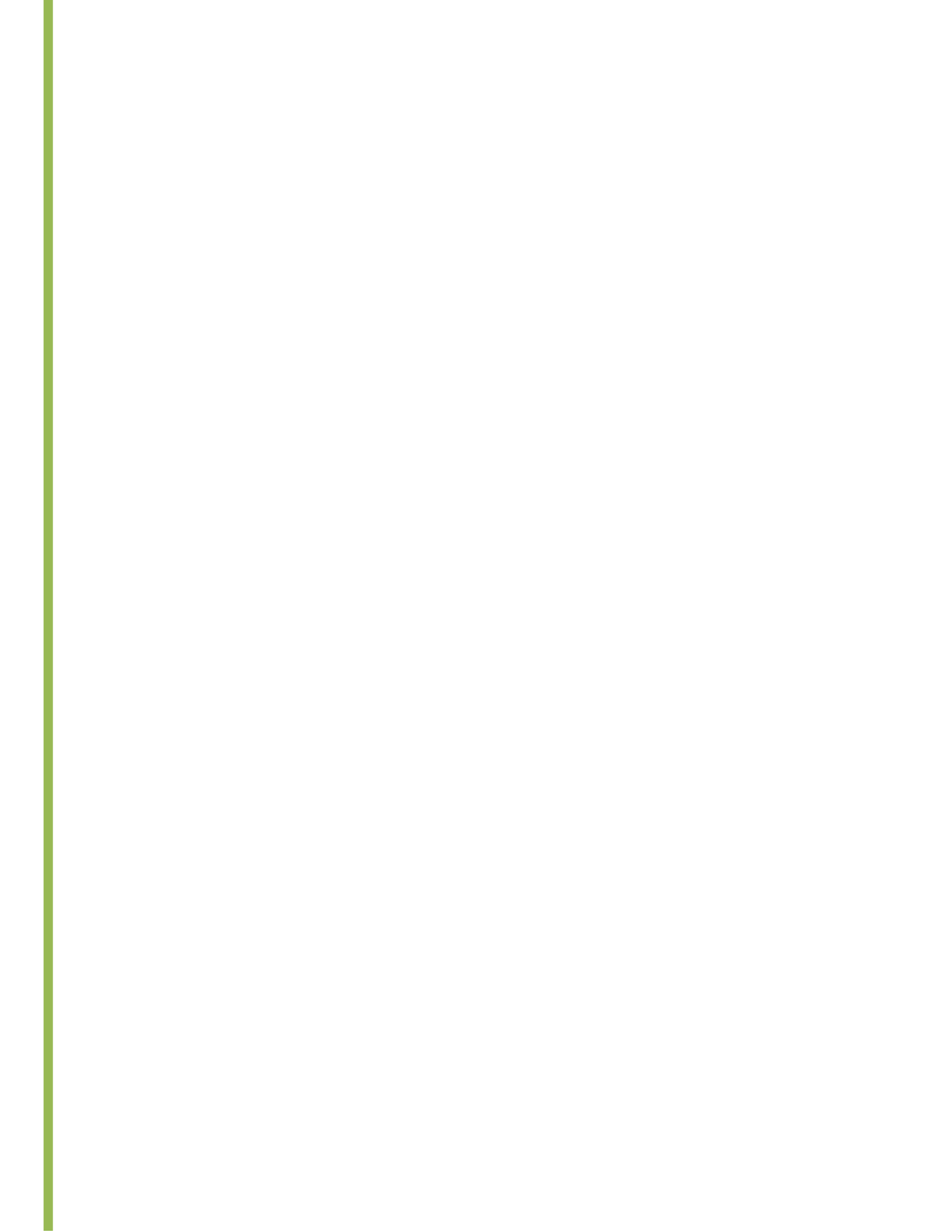
Sipërfaqja e shfrytëzuar e tokës bujqësore, në të cilën janë përdorur pesticidet ishte 122 752,16 ha.

5. Shpenzimet e fermës

Të dhënat rreth shpenzimeve të Ekonomive Bujqësore janë grumbulluar gjatë Anketës, duke provuar që të plotësohet vakumi ekzistues në statistikat ekonomike, në nivel të fermës dhe të ekonomisë bujqësore. Gradualisht, të dhënat e tilla ekonomike në nivel të fermës do të vihen në dispozicion përmes Rrjetit të të Dhënave të Kontabilitetit të Fermës (RrDhKF), në pajtim me definicionet e BE-së.

Tab. 1: Struktura e shpenzimeve në fermë

Llojet e shpenzimeve	Gjithsej	
	Euro	%
Plehra minerale	52 001 125.55	25.83%
Plehra organike	4 471 405.29	2.22%
Kemikale - pesticide (herbicide, insekticide, fungicide, etj).	9 158 078.86	4.55%
Fara dhe fidane (përjashto materialet për rishitje)	11 028 039.77	5.48%
Ushqimi i kafshëve dhe ushqimi plotësues	24 647 576.71	12.24%
Blerja e kafshëve dhe të shpezëve	12 643 066.76	6.28%
Shërbimet veterinare, barërat, sperma,taksat për mbarësim, etj.	5 411 307.48	2.69%
Pagat dhe mëditjet në para	6 611 754.37	3.28%
Pagesa në natyrë: përfshij të gjitha punët e kryera në këmbim me mallra/shërbime të shprehura në vlerë monetare € (të gjitha produktet bimore, blegtorale, punët fizike me ndihmesë të krahut dhe me makineri) etj.	6 723 847.51	3.34%
Lëndët djegëse (nafta, benzina, vaji, drunjtë, gazi natyror, etj). për aktivitetet e ekonomisë bujqësore	28 827 924.47	14.32%
Riparimet dhe mirëmbajtja e makinave, pajisjeve dhe automjeteve bujqësore të ekonomisë bujqësore	8 849 214.61	4.40%
Shërbimet e kontraktuara dhe qiraja për shfrytëzimin e makinave - puna e zakonshme, puna e kontraktuar, marrja me qira e makinave, transportimi me kamion, korrija me kombajnë, spërkatja e kulturave bimore, hedhja e farës, paketimi, etj.	9 894 994.71	4.92%
Mirëmbajtja dhe riparimi i rregullt i ndërtesave dhe rrethojave të ekonomisë bujqësore	2 802 296.80	1.39%
Qiraja e dhënë për shfrytëzimin e tokës dhe ndërtesave (duke përfshirë kullosat e komunitetit dhe taksat për kullotje)	5 167 253.94	2.57%
Rryma elektrike për nevojat e ekonomisë bujqësore	5 914 628.81	2.94%
Shpenzimet e ekonomisë bujqësore për te paguar interesin e kredisë, psh huatë bankare (mos përfshijë pagesën e pjesës kryesore)	2 241 037.97	1.11%
Të gjitha shpenzimet e tjera operative të ekonomisë bujqësore siç janë transporti i mallrave, materialet për paketim, taksat për ujitje, taksat ligjore dhe kontablës, etj. (mos përfshijë amortizimin)	4 898 659.65	2.43%
Gjithsej shpenzimet operative të ekonomisë bujqësore për 12 muajt e fundit	201 292 213	100.00%

Agjencia e Statistikave te Kosovës: Përshkrim i shkurtër

Agjencia e statistikave të Kosovës është institucion profesional i cili merret me grumbullimin, përpunimin dhe publikimin e të dhënave zyrtare të statistikave. Si i tillë vepron që nga viti 1948 i cili ka kaluar nëpër disa faza historike, i strukturuar sipas rregullimit shtetëror të asaj kohe.

Më 2 Gusht 1999, Agjencioni ka rifilluar punën e vet profesionale (pas 9 viteve të ndërprerjes të të gjitha serive statistikore në dëm të interesit të Kosovës), si institucion i pavarur në kuadër të Ministrisë së Administratës Publike. Që nga data 12.12.2011 ky Agjencion vepron në kuadër të Kryeministrisë së Kosovës. Agjencioni financohet nga Buxheti i Republikës së Kosovës por edhe nga donatorët për projekte të veçanta dhe për ndihmë teknike profesionale.

Agjencia e Statistikave të Kosovës vepron sipas Ligjit Nr. 04/L-036 i cili ka hyrë në fuqi me 12.12.2011 si dhe Ndryshim Plotësimin e Ligjit Nr. 06/L-058 i cili ka hyrë në fuqi me 17.01.2019. Programi i Statistikave Zyrtare, 2018/2022 është në implementim për zhvillimin e sistemit statistikor në korrelacion me Statistikat e Bashkësisë Evropiane (EUROSTAT-it).

Agjencia e statistikave të Kosovës ka këtë strukturë organizative: **Departamentet prodhuese;** *Departamenti i statistikave ekonomike dhe llogarive kombëtare, Departamenti i statistikave të bujqësisë dhe mjedisit, dhe Departamenti i statistikave sociale.* **Departamentet mbështetëse;** *Departamenti i metodologjisë dhe teknologjisë informative, Departamenti për politika, planifikim, koordinim dhe komunikim, Departamentii i Regjistrimit dhe Anketimit si dhe Departamenti i administratës.* **Ne kuadër të Agjencionit veprojnë edhe; Zyrat Rajonale;** Gjakovë, Gjilan, Mitrovicë, Pejë, Prizren, Prishtinë, dhe Ferizaj.

Të punësuar janë gjithsej 156 punëtorë, prej tyre, 115 në seli të Agjencionit, gjersa në Zyrat Rajonale, 41 Agjencioni ka këtë strukturë kualifikuese, 123 me shkollim universitar, 15 me shkollim të lartë, ndërsa 18 me shkollim të mesëm.

Kemi bashkëpunim profesional dhe teknik me të gjitha Ministrinë e Qeverisë së Kosovës, sidomos me Ministrin e Ekonomisë dhe Financave, Bankën Qendrore të Kosovës, me institucionet ndërkombëtare, EUROSTAT-in, Fondin Monetar Ndërkombëtare, Bankën Botërore, SIDA e Suedisë, DFID, UNFPA, UNDP, UNICEF, dhe me statistikatat e shteteve në rajon.

Agjencia e Statistikave të Kosovës mbulon gati krejtësisht territorin e Republikës së Kosovës, duke u organizuar në strukturimin e qarqeve statistikore dhe njërive raportuese si njësi bazë dhe të vetme në shkallë vendi nga të cilat merr informatat e dorës së parë. Te gjitha anketat e zhvilluara në terren përdorin shtrirjen e mostrës në këto qarqe statistikore por edhe metodologjinë sipas rekomandimeve ndërkombëtare. Gjatë grumbullimit të të dhënave statistikore dhe raporteve nga njësitë raportuese angazhohen; profesionistë, teknikë, administratorë, civilë të zyrave të vendit, regjistruar terreni nga Zyrat Rajonale etj.

Në vitin 2011 është realizuar me sukses projekti i Regjistrimit të Popullsisë Ekonomike Familjar dhe Banesave, ndërsa në vitin 2014 është realizuar po ashtu me sukses Regjistrimi i Bujqësisë. Rezultatet e fituara nga këto regjistrime do të kenë një rol të rëndësishëm për hartimin e Politikave zhvillimore.

Misioni i Agjencionit; të përmbush nevojat e shfrytëzuesve me të dhëna statistikore kualitative, objektive, në kohë dhe hapësirë në mënyrë që shfrytëzuesit të kenë bazë të besueshme që të bëjnë analiza të rregullta në interes të planifikimit dhe zhvillimit gjatë hartimit të projekteve në shkallë vendbanimi, komune dhe vendi. Të përkrah institucionet qeveritare, institutet, shkencën, akademinë, bizneset si dhe hulumtuesit e pavarur etj. në mënyrë që t'u sigurojë informata të duhura për vendim-marrësit si dhe përdoruesit tjerë në Kosovë.

- **Adresa:** **AGJENCIA E STATISTIKAVE TË KOSOVËS**
Rr. "Zenel Salihu", nr. 4, 10000 Prishtinë
- **Telefoni:** +383 (0) 38 200 31 129
- **Kryeshefi Ekzekutiv:** +383 (0) 38 200 31 112
- **Fax:** +383 (0) 38 235 033
- **E-mail:** infoask@rks-gov.net
- **Ueb-faqe:** <http://ask.rks-gov.net>